

گزارش اقتصادی شاپرک

اسفند ۱۴۰۰. شماره ۸۱

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۹.....	۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۰
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۴۰.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۴۰.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۱.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۲.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استان
۴۷.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۸.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشنده در استان‌های کشور
۵۰.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۵۰.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۴.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۵.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۱.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۲
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۹**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۷۰
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۷۰
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۹
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۰
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۳
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۶
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۰
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۷**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۷
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۸
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۹
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۲
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۵
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۸
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۸
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۲

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۴
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۷
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش ۱۳۴
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید ۱۳۴
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۳۷
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۰
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۱

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت دی ۱۴۰۰..... ۱۸
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۰..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰..... ۳۲
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۳۴
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹..... ۳۵
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۴۰۰..... ۳۶
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰..... ۳۷
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۳۸
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۳۹۹ و اسفند ۱۴۰۰..... ۳۹
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۰..... ۴۳
- شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۰..... ۴۴
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۰..... ۴۶
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۰..... ۴۸
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۰..... ۴۹
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۰..... ۵۱
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۰..... ۵۲
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۰..... ۵۳
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۵
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۰..... ۵۷
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۴۰۰..... ۵۹
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۰..... ۶۳
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰..... ۶۴
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰..... ۷۰
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰..... ۷۱
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰..... ۷۳

- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰..... ۷۵
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۰..... ۷۷
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۰..... ۷۹
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۸۱
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استانها - اسفند ۱۴۰۰..... ۹۲
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استانها - اسفند ۱۴۰۰..... ۹۵
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۰۲
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون..... ۱۰۴
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۰۸
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۰۹
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۰
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۳۰
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۳۱
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۳۳

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۰..... ۱۷
- جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۰..... ۱۹
- جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارت‌های به GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۰..... ۲۳
- جدول ۱-۴ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹..... ۲۷
- جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
- جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۹
- جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته..... ۳۰
- جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۰..... ۳۱
- جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۰..... ۳۲
- جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۰..... ۳۳
- جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰..... ۳۴
- جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۰..... ۴۱
- جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۰..... ۴۱
- جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۰ و اسفند ۱۴۰۰..... ۴۲
- جدول ۱۳-۲ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۰ و اسفند ۱۴۰۰..... ۴۵
- جدول ۱۴-۲ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۴
- جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
- جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۷
- جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰..... ۶۲
- جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته..... ۶۲
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های - اسفند ۱۴۰۰..... ۶۳
- جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطاها - اسفند ۱۳۹۹ و ماه گذشته..... ۶۵
- جدول ۵-۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های..... ۶۶
- جدول ۶-۳ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ماه ۱۴۰۰..... ۶۶

- جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۷۲
- جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۷۴
- جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۷۶
- جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۷۸
- جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۸۰
- جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن..... ۸۲
- جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- اسفند ۱۴۰۰..... ۸۳
- جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۸۴
- جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- اسفند ۱۴۰۰..... ۸۵
- جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۸۶
- جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۸۷
- جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۸۸
- جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان- اسفند ۱۴۰۰..... ۹۰
- جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- اسفند ۱۴۰۰..... ۹۳
- جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۹۷
- جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۹۹
- جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۰۰
- جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- اسفند ۱۴۰۰..... ۱۰۵
- جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۱۰
- جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده- اسفند ۱۴۰۰..... ۱۱۳
- جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۱۵
- جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۱۱۷
- جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۱۹
- جدول ۶-۵ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۱
- جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۳
- جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۵
- جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- بهمن و اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۶
- جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۲۷

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۳۵

جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۴۰۰..... ۱۳۷

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۸۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۰
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهیم از نقدینگی

▼	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۳/۹۲ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۶۴ درصد
▶	سهیم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۰۹/۹۹ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۰

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ۱۴۰۰	۱۶/۹۵ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ۱۴۰۰	۱۵/۴۷ درصد
▲	رشد اسمی اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ۱۳۹۹	۲۷/۷۸ درصد
▲	رشد حقیقی اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ۱۳۹۹	-۵/۱۳ درصد

سهیم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۵۸ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۹۳ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه	۹۲/۴۹ درصد

سهیم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۸/۳۵ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۶۵ درصد

سهیم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۷/۸۴ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۶/۸۱ درصد
▲	مانده گیری	۵/۳۴ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سراهنه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۱,۶۵۵/۱۲
▼	کارتخوان فروشگاه	۱,۴۸۱/۵۴
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۶۵/۶۷
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰۷/۹۰

سراهنه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۵۸/۳۲
▲	کارتخوان فروشگاه	۵۳/۹۴
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۷۱
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۶۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۷۱۸,۶۵۱ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	-۴۶,۳۱۲ عدد استان تهران
▼	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۸۴ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۷۳/۹۵ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۵۵۲/۰۱
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۱۹/۸۴ درصد به پرداخت ملت	۱۹/۲۷ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۰/۸۶ درصد به پرداخت ملت	۱۹/۰۹ درصد بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰/۰۲ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۷۶ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰/۴۸ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۴۱/۷۰ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	۱۸/۴۸ درصد به پرداخت ملت	۱۸/۹۰ درصد بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۴۴/۰۵ درصد آسان پرداخت پرشین	۲۴/۳۱ درصد بانک ملی ایران
ابزار پذیرش موبایلی	۲۵/۵۵ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۳۹/۶۶ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	۲۰/۶۷ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۵۵ درصد بانک ملت

شاخص هر فیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۵۶۰	۱,۳۳۴
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۹۰۲	۲,۵۷۷
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۲۶	۹۳۳

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۷/۰۵ درصد
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۸۳/۵۰ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۱۶ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۴۴ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۹ درصد

سهم هر یک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۱/۲۶ درصد
خطای شاپرکی	۰/۱۵ درصد
خطای صادرکنندگی	۱۸/۷۹ درصد
خطای کاربری	۷۸/۸۲ درصد
خطای کسب و کار	۰/۹۷ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۱۹ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۹ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۰۸ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۲۲/۰۴- درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در اسفند ماه ۱۴۰۰

۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۱۸
کمترین میزان شاخص	سایان کارت	۰/۳۱۷

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۱/۸۷۲ درصد
کمترین میزان شاخص	تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۳ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	سایان کارت	۴۰/۷۷ درصد
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سداد	۴/۲۹ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱ - جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا دی ۱۴۰۰) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۰

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
بهمن ۹۹	۳۳,۰۹۵,۹۰۰	۵,۰۹۱,۳۱۳	۱۵/۳۸%
اسفند ۹۹	۳۴,۷۶۱,۷۰۰	۵,۸۲۲,۰۶۲	۱۶/۷۵%
فروردین ۱۴۰۰	۳۴,۹۰۰,۷۰۰	۴,۱۰۶,۱۹۵	۱۱/۷۷%
اردیبهشت ۱۴۰۰	۳۶,۰۰۷,۸۰۰	۴,۸۰۱,۳۲۲	۱۳/۳۳%
خرداد ۱۴۰۰	۳۷,۰۵۴,۰۰۰	۵,۵۲۷,۲۷۷	۱۴/۹۲%
تیر ۱۴۰۰	۳۸,۱۹۹,۸۰۰	۵,۶۰۵,۷۴۹	۱۴/۶۷%
مرداد ۱۴۰۰	۳۹,۲۱۴,۳۰۰	۵,۳۶۸,۸۳۹	۱۳/۶۹%
شهریور ۱۴۰۰	۴۰,۶۷۶,۰۰۰	۶,۴۷۱,۶۳۷	۱۵/۹۱%
مهر ۱۴۰۰	۴۲,۲۷۴,۲۰۰	۵,۹۶۸,۸۶۷	۱۴/۱۲%
آبان ۱۴۰۰	۴۳,۱۵۹,۰۰۰	۶,۶۷۷,۰۱۹	۱۵/۴۷%
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۶,۶۷۹,۱۵۵	۱۵/۰۹%
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۶,۲۶۷,۴۶۶	۱۳/۹۲%

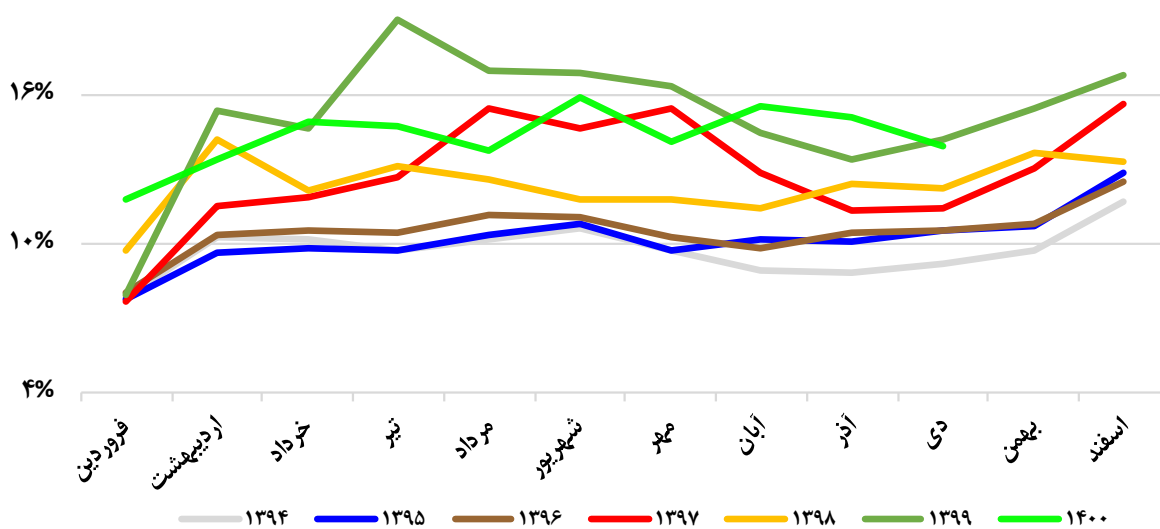
در دی ۱۴۰۰ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۳/۹۲ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آذر ۱۴۰۰، کاهش ۱/۱۶ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در دی ۱۴۰۰، ارزش تراکنش‌های شاپرک کاهش ۶/۱۶ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۶۸ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آذر ۱۴۰۰ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا دی ۱۴۰۰ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت دی ۱۴۰۰ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت دی ۱۴۰۰

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به دی ۱۴۰۰

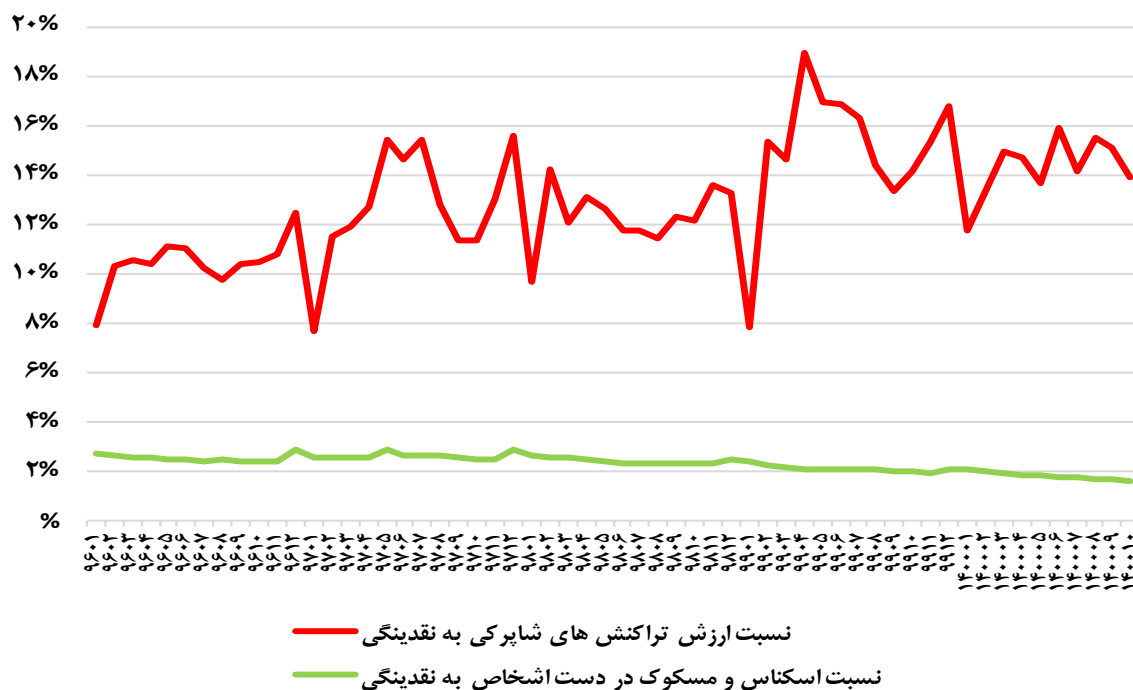
نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۹۷٪	۶۵۱,۵۰۰	۳۳,۰۹۵,۹۰۰	بهمن ۹۹
۲/۱۱٪	۷۳۵,۰۰۰	۳۴,۷۶۱,۷۰۰	اسفند ۹۹
۲/۰۷٪	۷۲۰,۷۰۰	۳۴,۹۰۰,۷۰۰	فروردین ۱۴۰۰
۲/۰۰٪	۷۱۸,۹۰۰	۳۶,۰۰۷,۸۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۰
۱/۹۳٪	۷۱۵,۰۰۰	۳۷,۰۵۴,۰۰۰	خرداد ۱۴۰۰
۱/۸۹٪	۷۲۱,۷۰۰	۳۸,۱۹۹,۸۰۰	تیر ۱۴۰۰
۱/۸۵٪	۷۲۶,۶۰۰	۳۹,۲۱۴,۳۰۰	مرداد ۱۴۰۰
۱/۷۹٪	۷۲۷,۱۰۰	۴۰,۶۷۶,۰۰۰	شهریور ۱۴۰۰
۱/۷۴٪	۷۳۵,۱۰۰	۴۲,۲۷۴,۲۰۰	مهر ۱۴۰۰
۱/۷۱٪	۷۳۸,۶۰۰	۴۳,۱۵۹,۰۰۰	آبان ۱۴۰۰
۱/۶۷٪	۷۳۸,۸۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	آذر ۱۴۰۰
۱/۶۴٪	۷۳۷,۱۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	دی ۱۴۰۰

در دی ۱۴۰۰، ۱/۶۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در آذر ۱۴۰۰ کاهش ۰/۰۳- درصدی را تجربه نموده است. در دی ۱۴۰۰ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۶۸ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش ۰/۲۳- درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۵ تا دی ۱۴۰۰) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۵ به ۱۳/۹۲ درصد در دی ۱۴۰۰ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۶۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۱/۵۴ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در دی ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۵ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری

^۳ منظور کاهش سهم پول پرقدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

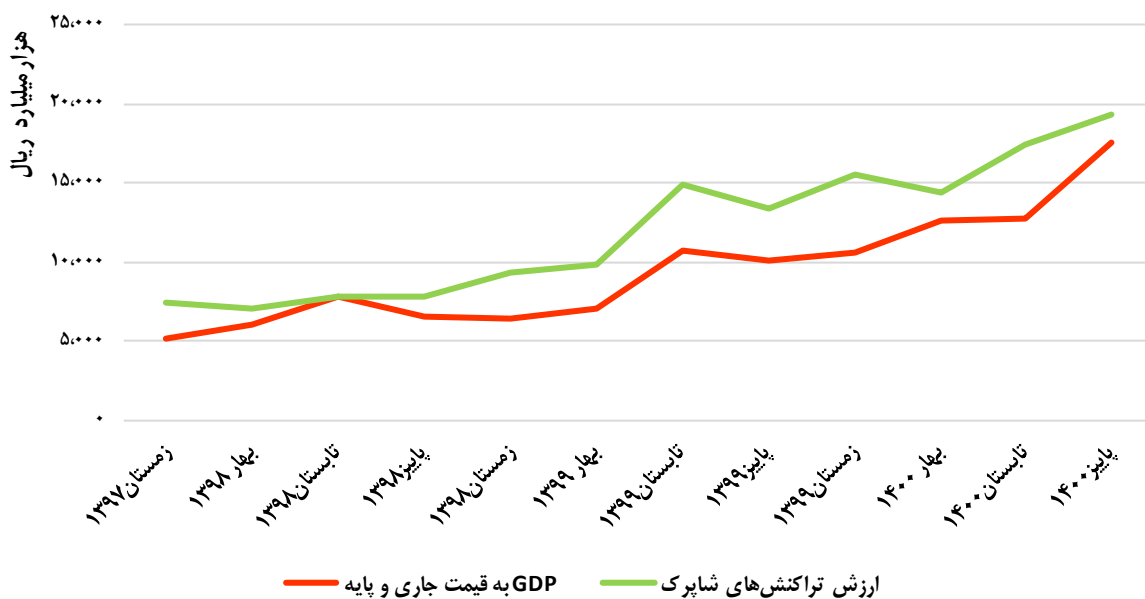
بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۰ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۰

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نامگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۰ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

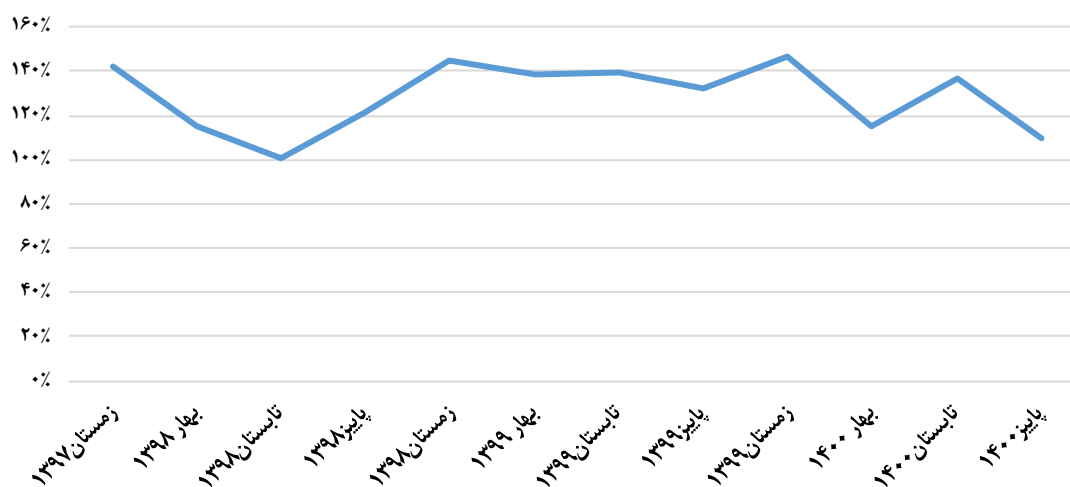
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۰

نسبت ارزش تراکنش‌های به GDP	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۴۲/۱۲٪	۷,۳۶۵,۸۲۶	۵,۱۸۳,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۷
۱۱۴/۹۸٪	۶,۹۸۵,۰۴۴	۶,۰۷۵,۰۰۰	بهار ۱۳۹۸
۱۰۰/۴۳٪	۷,۷۶۸,۱۸۶	۷,۷۳۵,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۸
۱۲۰/۹۷٪	۷,۸۴۸,۴۳۹	۶,۴۸۸,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۸
۱۴۵/۰۶٪	۹,۳۳۷,۷۳۷	۶,۴۳۷,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۸
۱۳۸/۹۰٪	۹,۸۴۲,۳۷۶	۷,۰۸۶,۰۰۰	بهار ۱۳۹۹
۱۳۹/۳۵٪	۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۱۰,۶۵۲,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۹
۱۳۲/۵۶٪	۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۰,۱۱۶,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۴۶/۴۴٪	۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۰,۵۶۸,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۱۴/۷۸٪	۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۵۷۶,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۳۷/۰۸٪	۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۲,۷۳۷,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۰۹/۹۹٪	۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۵۷۰,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۰ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌های لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوجه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در اسفند ماه ۱۴۰۰

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۰

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۱-۲- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اسفند ماه ۱۴۰۰ بالغ بر ۳,۶۰۵ میلیون تراکنش با ارزش ۷,۴۴۰ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به بهمن ماه رشد ۱۱/۸۴ درصدی در تعداد و ۱۶/۹۵ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۰ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۲۲۳,۷۲۵,۷۸۱	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۱۱/۸۴٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۶,۳۶۱,۱۸۹,۱۱۳	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹	۱۶/۹۵٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ۱۴۰۰ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹

نوع	اسفند ۱۳۹۹	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۲۳۰,۲۵۰,۲۸۳	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۱۱/۶۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۵,۸۲۲,۰۶۱,۷۳۹	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹	۲۷/۷۸٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۰ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۹ از نظر تعدادی ۱۱/۶۱٪ و از نظر ریالی ۲۷/۷۸٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۶,۳۶۱,۱۸۹,۱۱۲/۶۲	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹/۲۴	۱۶/۹۵%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۶,۰۴۷,۳۹۹/۳۸	۱۸,۵۲۹,۲۹۲/۰۵	۱۵/۴۷%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۹۶/۴	۴۰۱/۵	۱/۲۹%

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱۶/۹۵ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در رشد ۱۵/۴۷ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اسفند ۱۳۹۹	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۵,۸۲۲,۰۶۱,۷۳۸/۸۶	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹/۲۴	۲۷/۷۸%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۹,۵۳۰,۵۶۶/۰۵	۱۸,۵۲۹,۲۹۲/۰۵	-۵/۱۳%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۹۸/۱	۴۰۱/۵	۳۴/۶۹%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI. سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۲۷/۷۸ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۵/۱۳- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۰ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	اسفند ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۰	
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۶۷,۰۶۷	۸۲۱,۴۰۶	-۱۸/۷۹%
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰۵,۹۹۱	۶۰۱,۵۸۰	-۳۲/۵۱%
کارتخوان فروشگاهی	۹,۱۵۹,۱۸۲	۹,۲۹۴,۳۳۲	-۱/۴۵%
مجموع ابزارها	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	۱۰,۷۱۷,۳۱۸	-۴/۵۳%

ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	اسفند ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۰	
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۶۷,۰۶۷	۸۲۱,۴۰۶	-۱۸/۷۹%
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰۵,۹۹۱	۶۰۱,۵۸۰	-۳۲/۵۱%
کارتخوان فروشگاهی	۹,۱۵۹,۱۸۲	۹,۲۹۴,۳۳۲	-۱/۴۵%
مجموع ابزارها	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	۱۰,۷۱۷,۳۱۸	-۴/۵۳%

بر اساس جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	اسفند ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۰	
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۶۷,۰۶۷	۸۲۱,۴۰۶	-۱۸/۷۹%
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰۵,۹۹۱	۶۰۱,۵۸۰	-۳۲/۵۱%

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

کارتخوان فروشگاه	۹,۲۹۴,۳۳۲	۹,۱۵۹,۱۸۲	-۱/۴۵%
مجموع ابزارها	۱۰,۷۱۷,۳۱۸	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	-۴/۵۳%

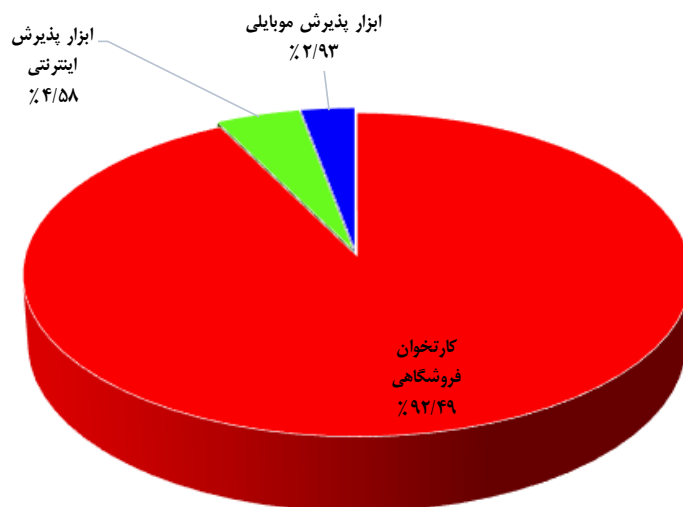
تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به بهمن ماه رشد ۴/۵۳- درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، کاهش ۱/۴۵- درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه رشد ۱۸/۷۹- درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۳۲/۵۱- درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	بهمن ۱۴۰۰		اسفند ۱۴۰۰	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۸۲۱,۴۰۶	۷/۶۶%	۶۶۷,۰۶۷	۶/۵۲%
ابزار پذیرش موبایلی	۶۰۱,۵۸۰	۵/۶۱%	۴۰۵,۹۹۱	۳/۹۷%
کارتخوان فروشگاه	۹,۲۹۴,۳۳۲	۸۶/۷۳%	۹,۱۵۹,۱۸۲	۸۹/۵۱%
مجموع ابزارها	۱۰,۷۱۷,۳۱۸	۱۰۰/۰۰%	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	۱۰۰/۰۰%

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه با سهم ۹۲/۴۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنشها - اسفند ۱۴۰۰

بیشترین سهم بازار تراکنشهای شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاههای می باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاههای، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنشهای ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاههای دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنشها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنشها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۶۷,۰۶۷	۱۶۵,۰۵۵,۵۵۰	۲۴۷
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰۵,۹۹۱	۱۰۵,۵۷۷,۴۴۶	۲۶۰

کارتخوان فروشگاه‌ها	۹,۱۵۹,۱۸۲	۳,۳۳۴,۷۰۶,۹۸۸	۳۶۴
مجموع ابزارها	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۳۵۲

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در اسفند ۱۴۰۰، ۳۵۲ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۵۱/۵۶ واحدی (۱۷/۱۴ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در اسفند ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۲۶/۴۶ درصدی از ۱۹۶ تراکنش در بهمن ۱۴۰۰ به ۲۴۷ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۲۶۰ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۸۲/۲۸ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز با ۴۶/۰۳ واحد افزایش نسبت به بهمن ۱۴۰۰ به ۳۶۴ عدد در اسفند ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۶۷,۰۶۷	۸۶۸,۸۸۳,۹۳۲	۱,۳۰۲/۵۴
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰۵,۹۹۱	۱۲,۵۰۲,۰۸۴	۳۰/۷۹
کارتخوان فروشگاه‌ها	۹,۱۵۹,۱۸۲	۶,۵۵۸,۱۲۴,۷۴۳	۷۱۶/۰۲
مجموع ابزارها	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹	۷۲۷/۰۷

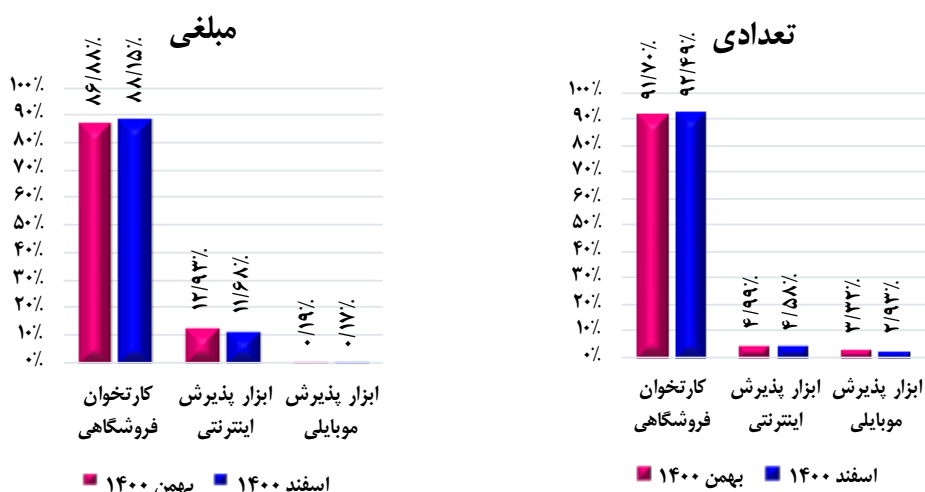
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۰ ماه با افزایش ۳۰۱/۵۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۳۰۲/۵۴ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۱۰/۲۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۰/۷۹ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اسفند ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۷۱۶/۰۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۲۱/۳۹ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنشها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنشها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۶۵,۰۵۵,۵۵۰	۸۶۸,۸۸۳,۹۳۲	۵/۲۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۵,۵۷۷,۴۴۶	۱۲,۵۰۲,۰۸۴	۰/۱۲
کارتخوان فروشگاه	۳,۳۳۴,۷۰۶,۹۸۸	۶,۵۵۸,۱۲۴,۷۴۳	۱/۹۷
مجموع ابزارها	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۷,۴۳۹,۵۱۰,۷۵۹	۲/۰۶

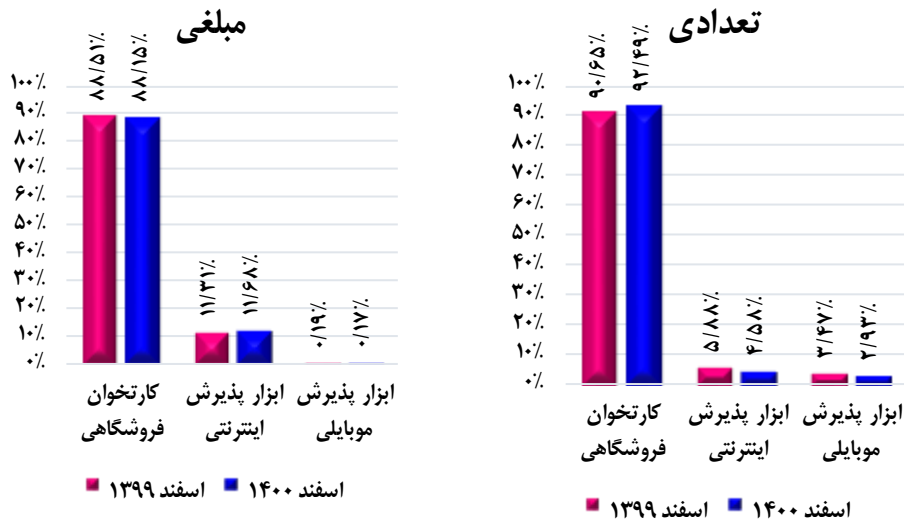
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنشهای هر ابزار پذیرش، در ماه اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنشهای هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنشهای ابزار کارتخوان فروشگاه در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۸۰ و ۱/۲۷ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنشهای ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۴۱ و ۱/۲۵ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنشهای ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۳۹ درصدی در تعداد تراکنشها و کاهش ۰/۰۲۶ درصدی در مبلغ تراکنشها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اسفند ۱۴۰۰ و مقایسه آن با اسفند ۱۳۹۹ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹

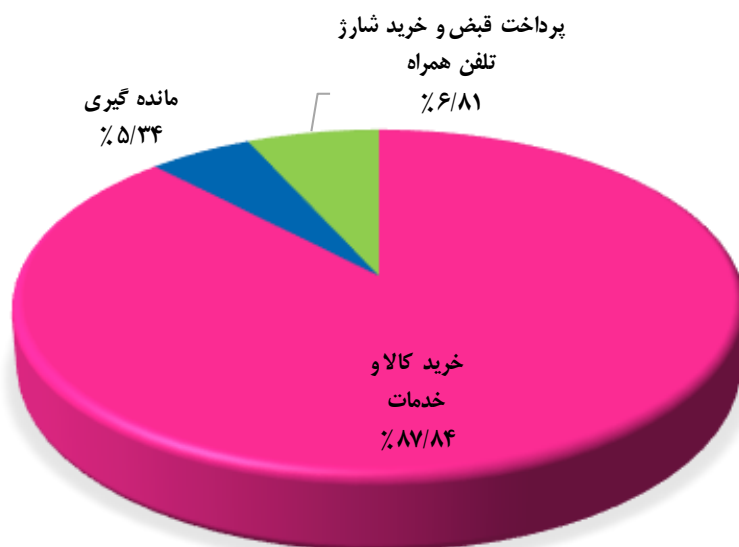
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۱/۸۴ و کاهش ۰/۳۵ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب کاهش ۱/۳۰ درصدی و افزایش ۰/۳۷ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۵۴ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۸ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

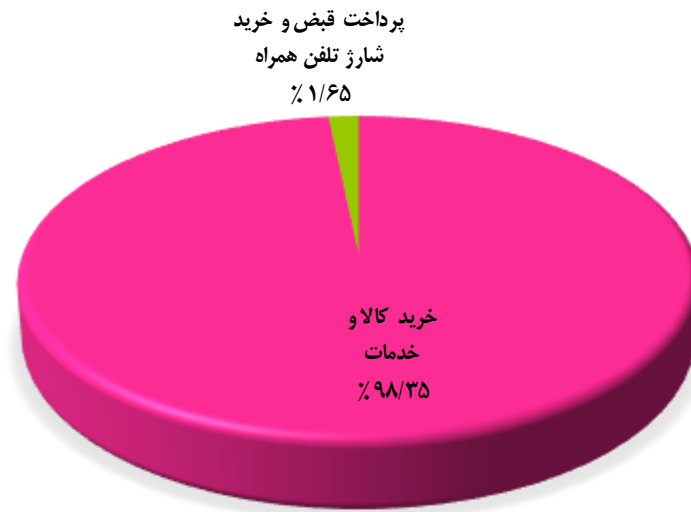
در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در اسفند ۱۴۰۰، ۸۷/۸۴ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۰۵ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۳۴ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

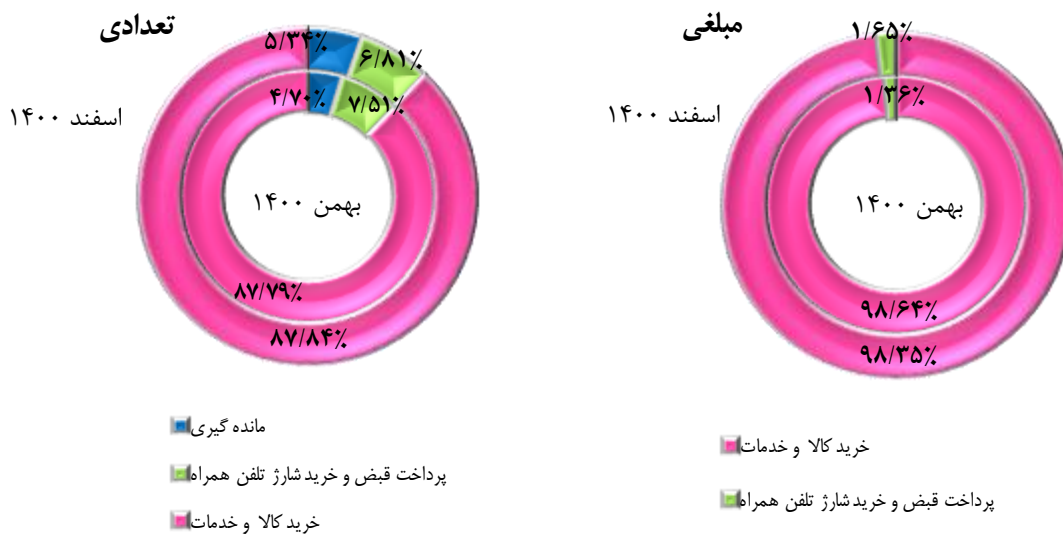
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۴۰۰

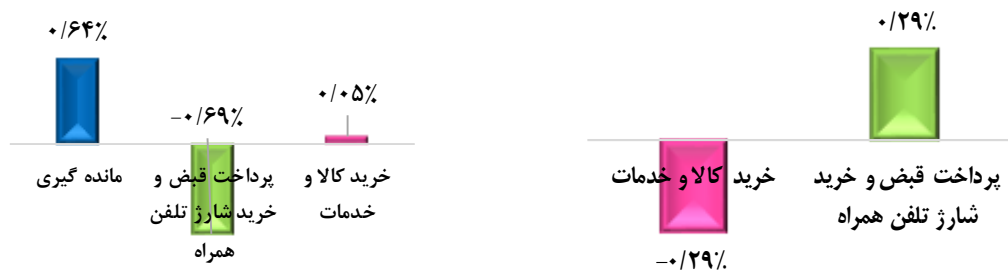
شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۸/۳۵ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اسفند ۱۴۰۰ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنشها - اسفند ۱۴۰۰

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

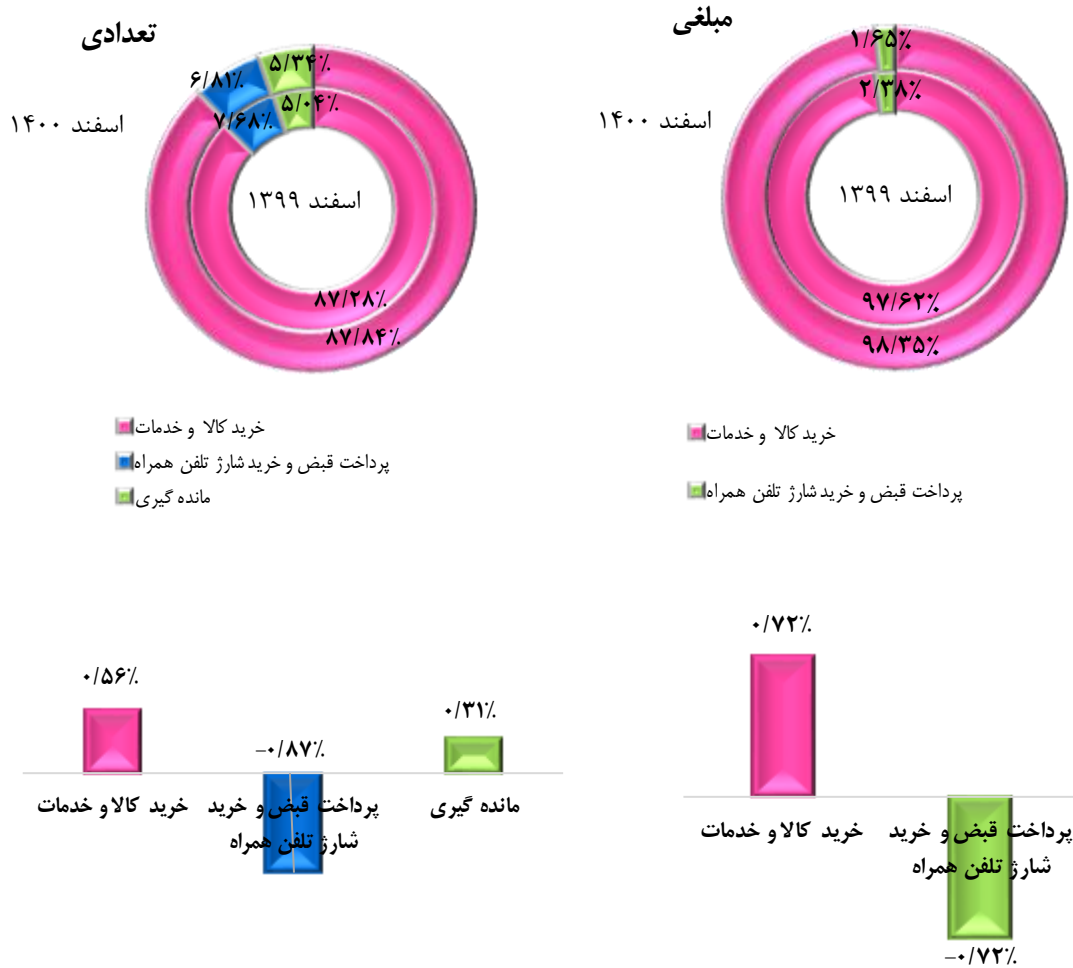

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" و "مانده‌گیری" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" با کاهش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۵ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۶۹ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۶۴ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در اسفند ماه با کاهش ۰/۲۹ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۲-۷ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی اسفند ۱۳۹۹ بررسی شده است.

شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۳۹۹ و اسفند ۱۴۰۰

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۰/۵۶ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به اسفند ۱۳۹۹، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۷۲ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۸۷ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۳۱ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۳۹۵/۱۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۴۸۱/۵۴ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۶۵/۶۷ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۰۷/۹۰ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر نفر ۱۰,۰۰۰
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۶۷,۰۶۷	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۰۷/۹۰
ابزار پذیرش موبایلی	۴۰۵,۹۹۱		۶۵/۶۷
کارتخوان فروشگاهی	۹,۱۵۹,۱۸۲		۱,۴۸۱/۵۴
کل ابزارها	۱۰,۲۳۲,۲۴۰		۱,۶۵۵/۱۲

در اسفند ۱۴۰۰ بیش از ۱,۶۵۵ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۴۸۲ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۰۸ و ۶۶ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اسفند ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۶۵,۰۵۵,۵۵۰	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲/۶۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۵,۵۷۷,۴۴۶		۱/۷۱
کارتخوان فروشگاهی	۳,۳۳۴,۷۰۶,۹۸۸		۵۳/۹۴
کل ابزارها	۳۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴		۵۸/۳۲

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اسفند ماه سال جاری ۵۸/۳۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۵۳/۹۴ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در

هر استان

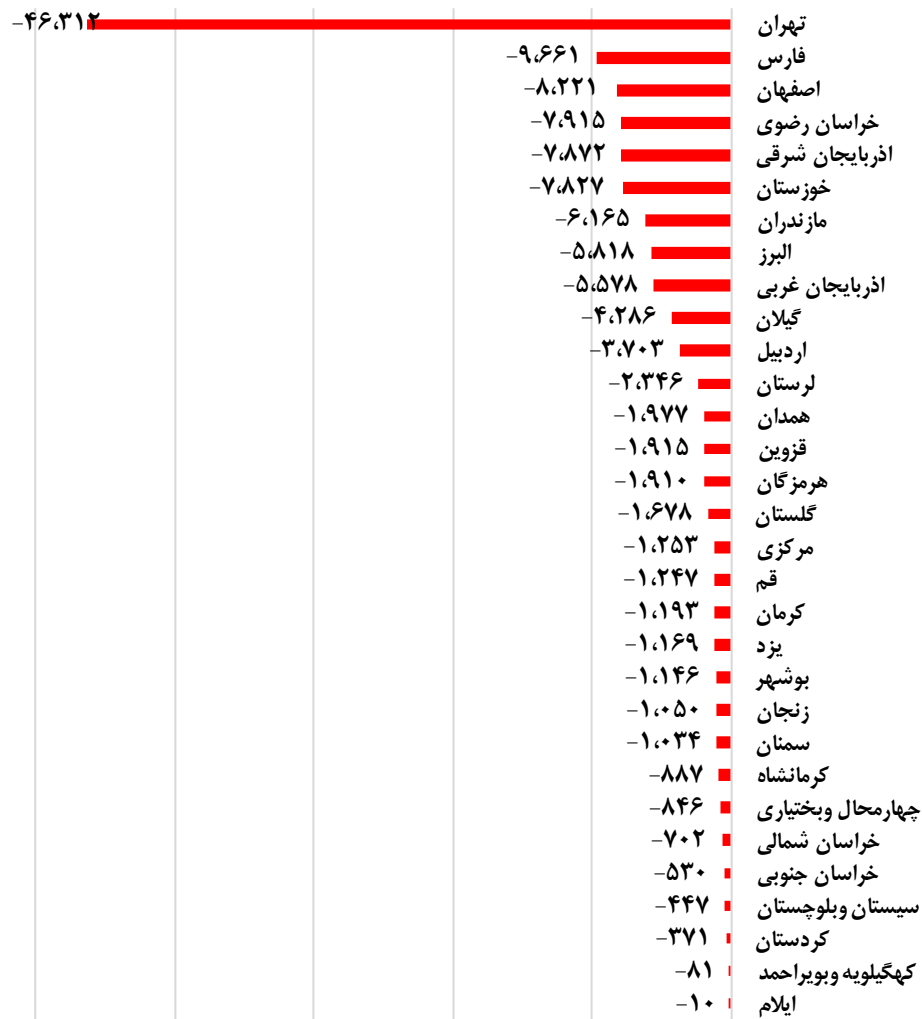
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استانهای مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاههای، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال و تغییرات آن در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۰ و اسفند ۱۴۰۰

نام استان	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۶۴,۹۶۳	۱,۷۱۸,۶۵۱	-۴۶,۳۱۲	-۲/۶۲٪
خراسان رضوی	۷۱۹,۳۳۴	۷۱۱,۴۱۹	-۷,۹۱۵	-۱/۱۰٪
اصفهان	۶۱۲,۱۰۶	۶۰۳,۸۸۵	-۸,۲۲۱	-۱/۳۴٪
فارس	۵۹۴,۶۴۲	۵۸۴,۹۸۱	-۹,۶۶۱	-۱/۶۲٪
خوزستان	۵۰۶,۶۱۲	۴۹۸,۷۸۵	-۷,۸۲۷	-۱/۵۴٪

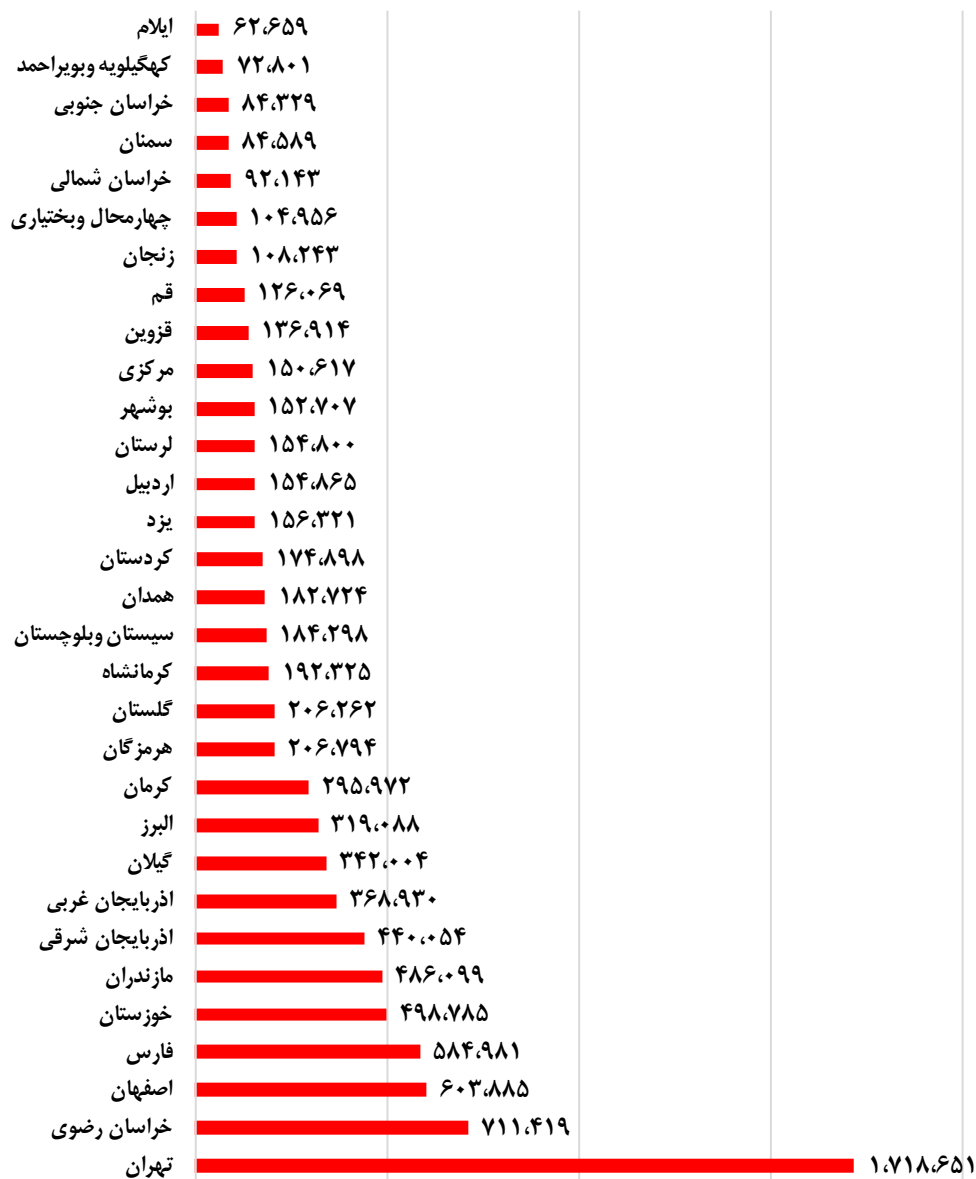
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استانهای تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال در اسفند ۱۴۰۰ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر یک از استانها را در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۰

در اسفند ۱۴۰۰ کمترین کاهش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۱۰ کاهش متعلق به استان ایلام می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۰

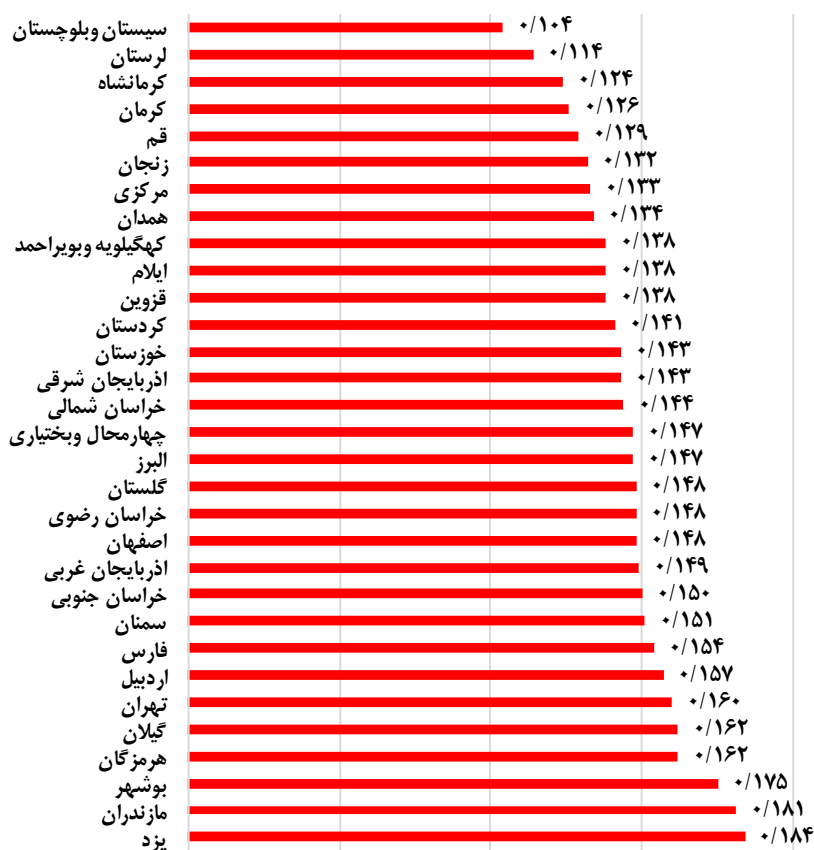
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۰ و اسفند ۱۴۰۰

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۸۶	۰/۱۸۴	-۰/۷۴٪
مازندران	۰/۱۸۳	۰/۱۸۱	-۱/۲۵٪
بوشهر	۰/۱۷۶	۰/۱۷۵	-۰/۷۴٪
تهران	۰/۱۶۴	۰/۱۶۰	-۲/۶۲٪
هرمزگان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۲	-۰/۹۲٪
گیلان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۲	-۱/۲۴٪
فارس	۰/۱۵۶	۰/۱۵۴	-۱/۶۲٪
اردبیل	۰/۱۶۱	۰/۱۵۷	-۲/۳۴٪
سمنان	۰/۱۵۳	۰/۱۵۱	-۱/۲۱٪
اصفهان	۰/۱۵۰	۰/۱۴۸	-۱/۳۴٪
البرز	۰/۱۵۰	۰/۱۴۷	-۱/۷۹٪
آذربایجان غربی	۰/۱۵۱	۰/۱۴۹	-۱/۴۹٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۴۸	۰/۱۴۷	-۰/۸۰٪
خراسان جنوبی	۰/۱۵۱	۰/۱۵۰	-۰/۶۴٪
گلستان	۰/۱۴۹	۰/۱۴۸	-۰/۸۱٪
خراسان رضوی	۰/۱۵۰	۰/۱۴۸	-۱/۱۰٪
خوزستان	۰/۱۴۵	۰/۱۴۳	-۱/۵۴٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۳	-۱/۷۶٪
خراسان شمالی	۰/۱۴۵	۰/۱۴۴	-۰/۷۶٪
ایلام	۰/۱۳۸	۰/۱۳۸	-۰/۰۲٪
قزوین	۰/۱۴۰	۰/۱۳۸	-۱/۳۸٪
کردستان	۰/۱۴۱	۰/۱۴۱	-۰/۲۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۳۸	۰/۱۳۸	-۰/۱۱٪
همدان	۰/۱۳۵	۰/۱۳۴	-۱/۰۷٪
مرکزی	۰/۱۳۴	۰/۱۳۳	-۰/۸۳٪
زنجان	۰/۱۳۴	۰/۱۳۲	-۰/۹۶٪
قم	۰/۱۳۱	۰/۱۲۹	-۰/۹۸٪
کرمانشاه	۰/۱۲۵	۰/۱۲۴	-۰/۴۶٪
کرمان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۶	-۰/۴۰٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
لرستان	۰/۱۱۶	۰/۱۱۴	-۱/۴۹%
سیستان و بلوچستان	۰/۱۰۵	۰/۱۰۴	-۰/۲۴%

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۰

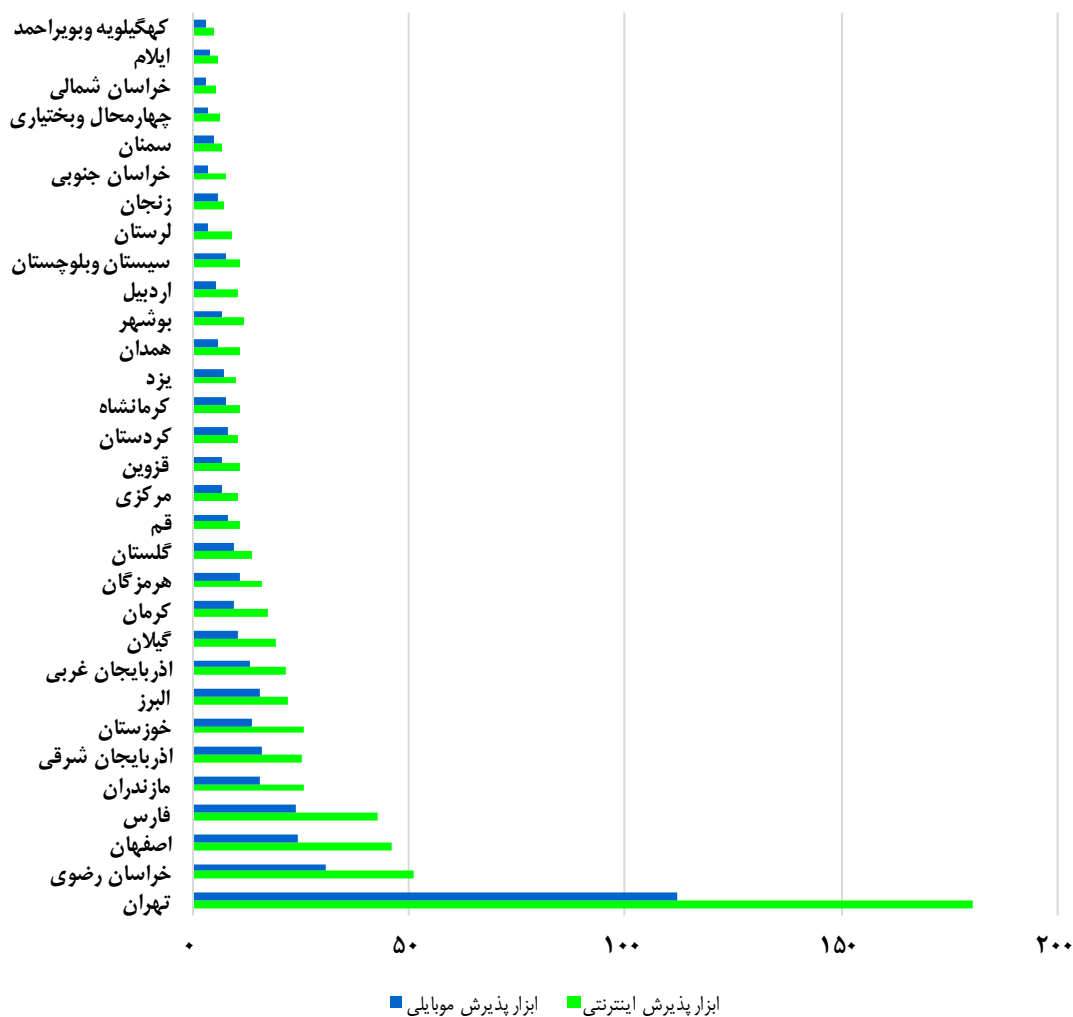
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های یزد، مازندران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اسفند ۱۴۰۰،

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۴۸۲ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۴۸۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۰

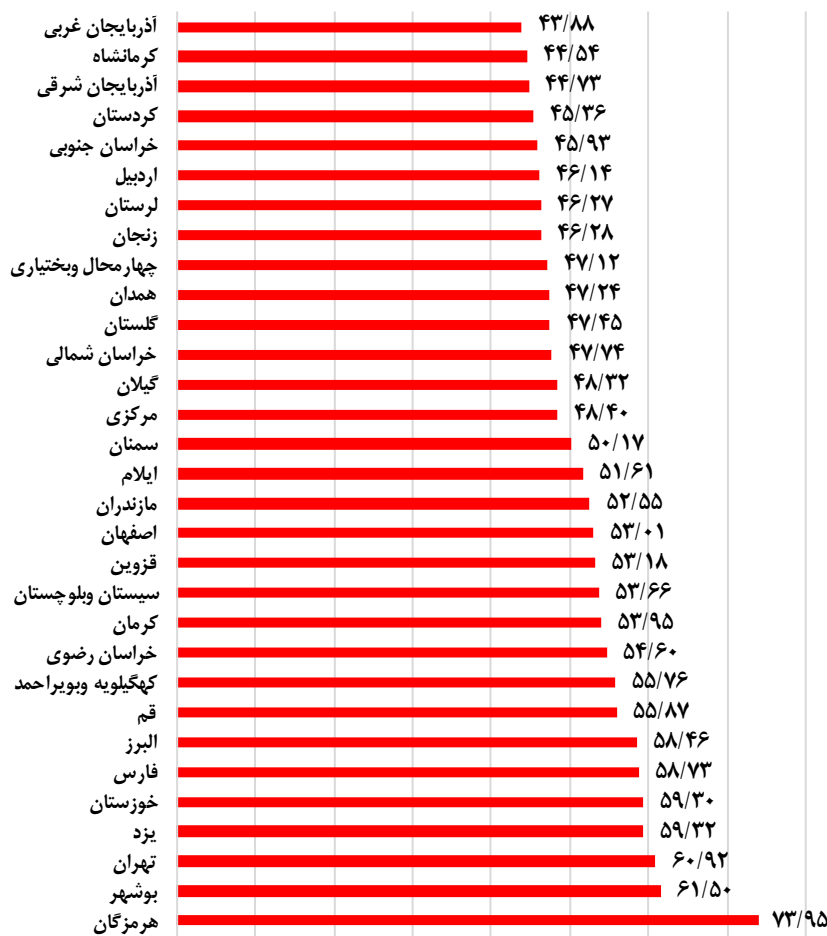
شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های

استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی

تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاهی (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اسفند ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۰

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و تهران در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان غربی، کرمانشاه و آذربایجان شرقی کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در اسفند ۱۴۰۰ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اسفند ۱۴۰۰ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

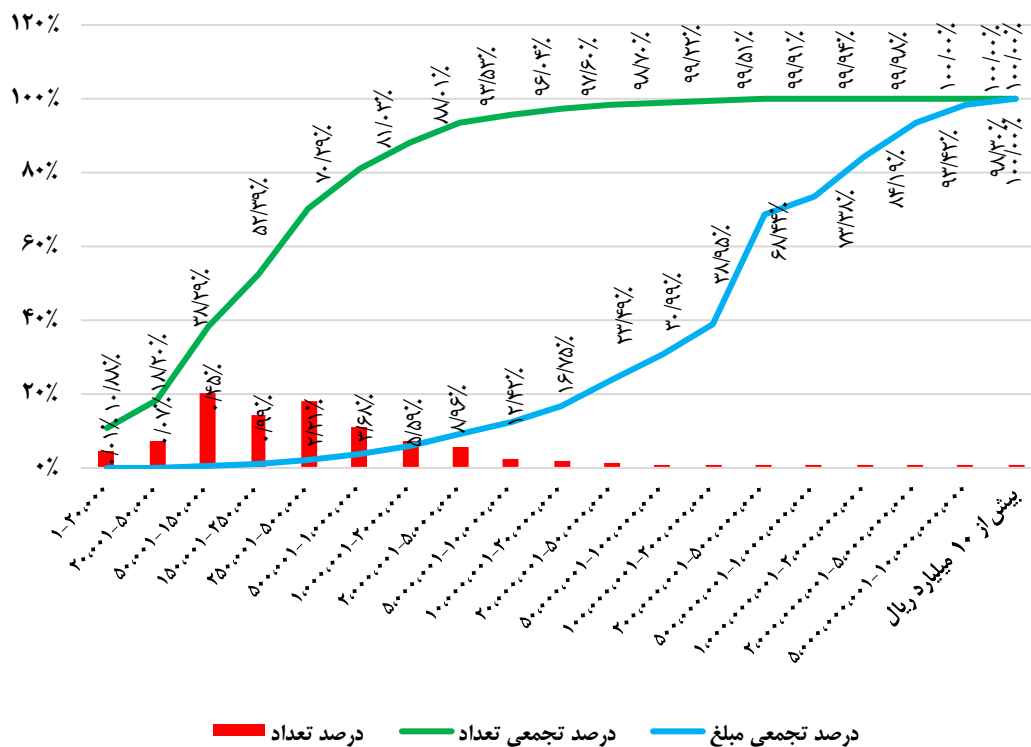
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۴۷ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در اسفند ۱۴۰۰:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.

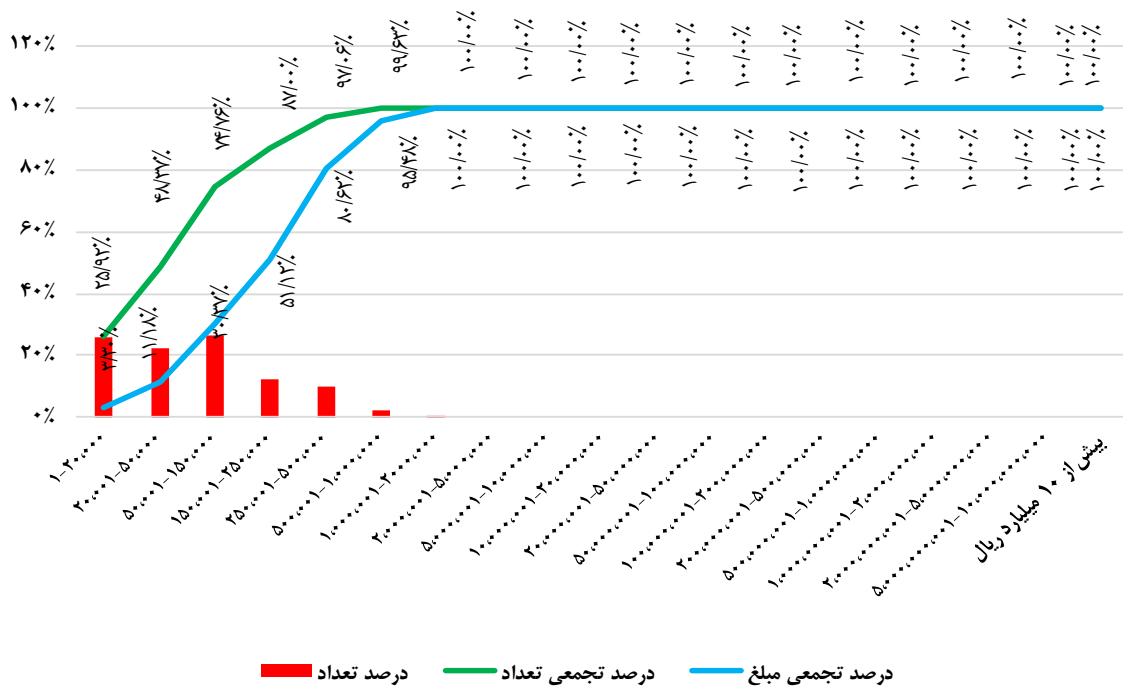
- ۱۰/۱۴ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۰

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۲۵۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۰/۱۰ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴۵/۷۸ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۰

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۵/۹۲ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۴۸/۳۷ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

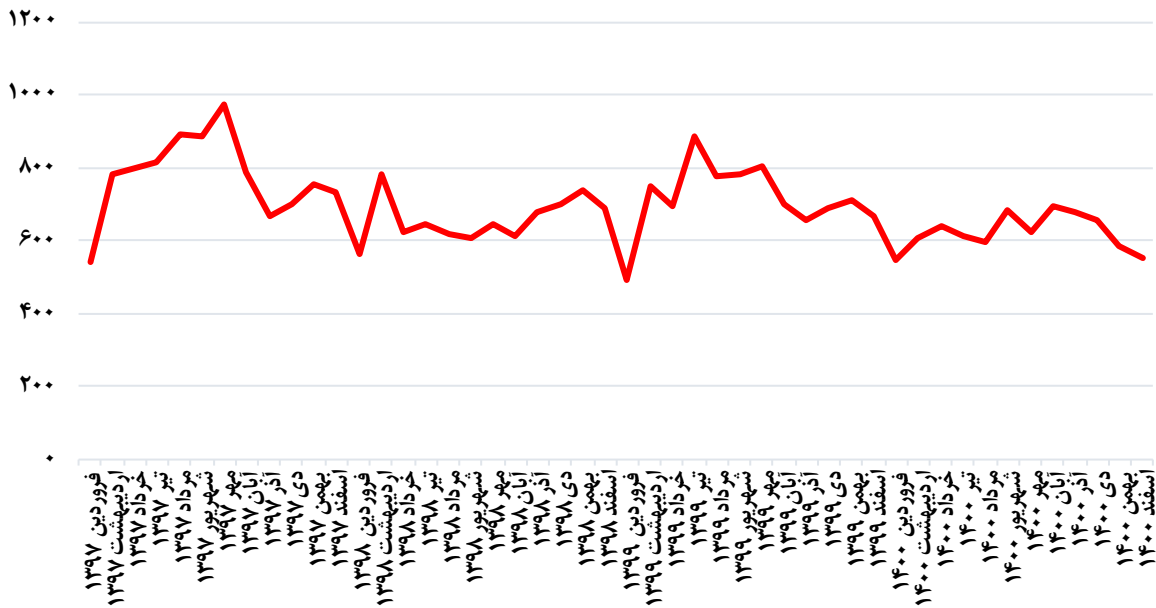
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در اسفند ماه ۱۴۰۰ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۹ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	اسفند ۱۴۰۰	اسفند ۱۳۹۹	درصد تغییرات	اسفند ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۰	
۱۱/۲۳٪	۱۷,۵۳۱,۵۳۷	۱۵,۷۶۲,۰۳۳	۲/۶۱٪	۱۷,۵۳۱,۵۳۷	۱۷,۰۸۵,۲۷۱	میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۳۴/۸۳٪	۳۱,۷۵۹	۲۳,۵۵۵	۸/۶۰٪	۳۱,۷۵۹	۲۹,۲۴۵	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۱۷/۵۱٪	۵۵۲/۰۱	۶۶۹/۱۵	-۵/۵۱٪	۵۵۲/۰۱	۵۸۴/۲۰	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۷/۵۱- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۵/۵۱- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۲/۶۱۲ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۸/۶۰ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۵/۵۱- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط میبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن رشد ۱۹/۳۲- واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر میبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط میبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

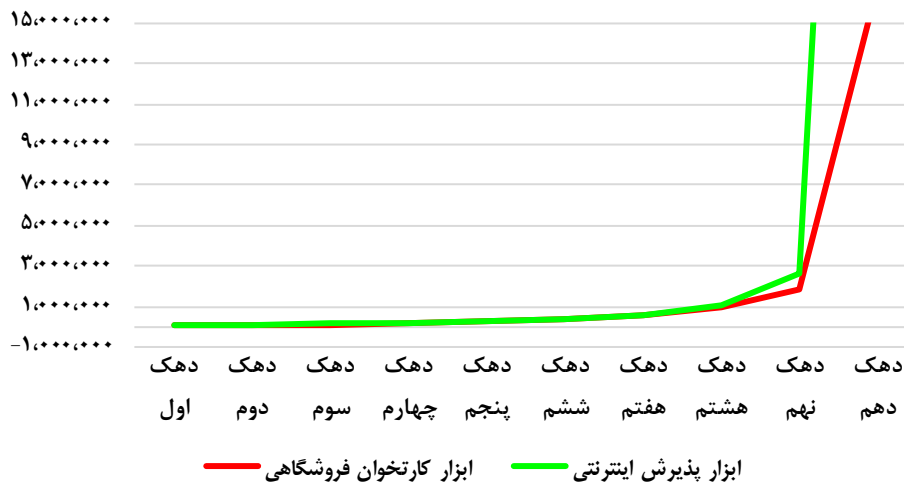
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۳۴,۶۱۶/۴۵	۳۳,۰۵۰/۷۱	دهک اول
۸۷,۹۸۵/۳۶	۷۸,۰۷۰/۴۰	دهک دوم
۱۳۴,۷۸۴/۶۵	۱۲۵,۰۲۸/۹۶	دهک سوم
۱۹۷,۱۳۵/۳۵	۱۸۹,۹۱۳/۳۸	دهک چهارم
۲۷۳,۶۱۱/۸۶	۲۷۸,۳۰۶/۰۲	دهک پنجم
۳۷۴,۲۶۱/۳۹	۴۰۸,۲۶۱/۲۶	دهک ششم
۵۷۸,۰۸۷/۲۳	۵۹۸,۶۰۹/۳۴	دهک هفتم
۱,۰۶۸,۶۶۱/۷۵	۹۵۹,۲۶۷/۰۵	دهک هشتم
۲,۶۳۷,۷۹۷/۷۰	۱,۸۱۴,۱۱۶/۶۶	دهک نهم
۷۱,۲۹۶,۱۹۲/۶۹	۱۶,۶۸۳,۷۷۸/۶۰	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۸۰ درصد تراکنش‌ها (۸ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط میبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۷۱,۲۹۶,۱۹۲/۶۹ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط میبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

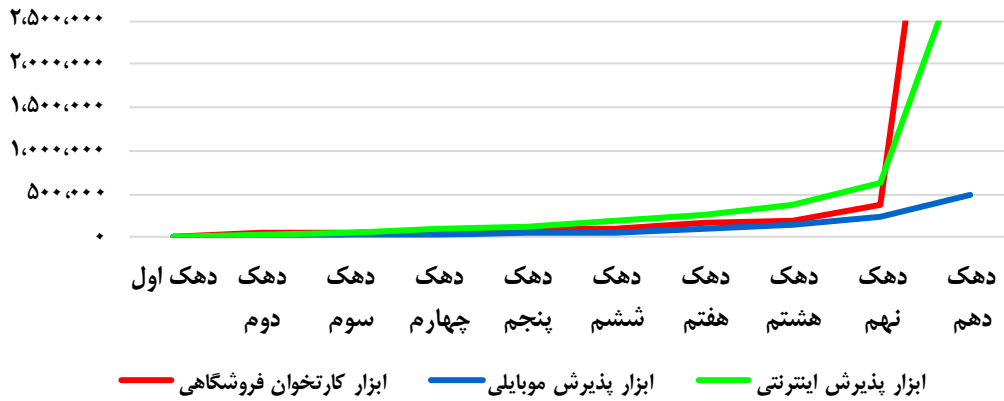
جدول ۲-۱۶ متوسط میبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط میبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۷,۰۵۸/۳۲	۹,۷۷۹/۱۷	۱۸,۲۸۱/۰۴	دهک اول
۴۲,۶۸۷/۵۵	۱۷,۵۰۱/۳۸	۴۶,۲۷۰/۱۸	دهک دوم
۵۴,۵۱۴/۹۶	۲۰,۷۳۱/۶۵	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۹۶,۱۳۳/۳۴	۴۲,۴۶۰/۲۴	۷۲,۸۵۸/۰۷	دهک چهارم
۱۳۳,۶۳۲/۰۵	۵۰,۶۸۷/۲۸	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۲۰۰,۴۳۹/۲۹	۶۰,۵۸۸/۰۹	۱۰۰,۸۵۴/۹۷	دهک ششم
۲۶۶,۳۱۴/۰۲	۱۰۱,۶۵۷/۶۹	۱۸۰,۱۱۱/۵۱	دهک هفتم
۳۷۴,۷۰۸/۶۷	۱۵۴,۲۵۲/۱۸	۲۰۰,۷۲۷/۴۷	دهک هشتم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۶۲۹,۶۲۶/۲۷	۲۳۴,۳۰۵/۰۵	۳۶۹,۸۳۲/۵۱	دهک نهم
۳,۵۰۱,۱۹۴/۹۰	۴۹۲,۱۹۷/۰۸	۷,۹۳۸,۶۹۵/۳۴	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۳,۵۰۱,۱۹۴/۹۰ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۷,۹۳۸,۶۹۵/۳۴ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۴۹۲,۱۹۷/۰۸ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

**کیفیت انجام خدمات پرداخت
الکترونیک کارتی**

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در

پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۴۴ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۵۶ درصدی خطاهای رخ داده در اسفند ۱۴۰۰ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۹۱/۴۴٪
تراکنش‌های ناموفق	۳۳۷,۳۱۷,۴۴۷	۸/۵۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۹۴۲,۶۵۷,۴۳۱	۱۰۰/۰۰٪

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در اسفند ۱۴۰۰ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	بهمن ۱۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۸۷۹,۵۴۰	۴,۲۵۳,۰۵۵	۴۷/۷۰٪

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

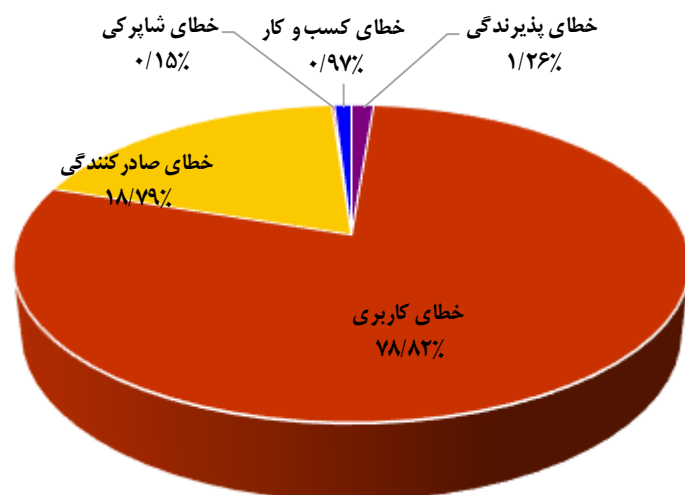
^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

۱۵/۵۰٪	۲۶۵,۸۸۳,۷۷۳	۲۳۰,۲۰۷,۱۴۳	خطای کاربری	
۱۰۵/۷۳٪	۶۳,۳۶۹,۸۴۳	۳۰,۸۰۲,۹۴۵	خطای صادرکنندگی	
۲۰/۴۷٪	۵۲۲,۲۱۳	۴۳۳,۴۸۵	خطای شاپرکی	
۵۰/۰۷٪	۳,۲۸۸,۵۶۳	۲,۱۹۱,۳۰۸	خطای کسب و کار	
۲۶/۵۷٪	۳۳۷,۳۱۷,۴۴۷	۲۶۶,۵۱۴,۴۲۱	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
۱۱/۸۴٪	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۳,۲۲۳,۷۲۵,۷۸۱	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
۱۲/۹۶٪	۳,۹۴۲,۶۵۷,۴۳۱	۳,۴۹۰,۲۴۰,۲۰۲	تعداد کل تراکنش‌ها	

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

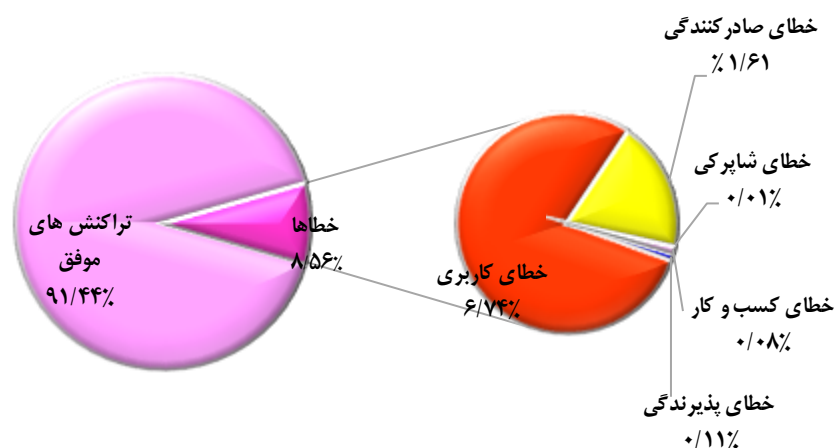
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۰

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۷۸/۸۲ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - اسفند ۱۴۰۰

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۱/۴۴٪	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	تراکنش‌های موفق	موفق
۰/۱۱٪	۴,۲۵۳,۰۵۵	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۷۴٪	۲۶۵,۸۸۳,۷۷۳	خطای کاربری	
۱/۶۱٪	۶۳,۳۶۹,۸۴۳	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۱٪	۵۲۲,۲۱۳	خطای شاپرکی	
۰/۰۸٪	۳,۲۸۸,۵۶۳	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۳,۹۴۲,۶۵۷,۴۳۱	تعداد کل تراکنش‌ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۲-۳ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۱۵ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در اسفند ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۳۹۹ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها اسفند ۱۴۰۰	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۴۰۰	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۲۵%	۰/۱۱%	۰/۰۸%	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۱۴۸%	۶/۷۴%	۶/۶۰%	خطای کاربری	
-۰/۷۲۵%	۱/۶۱%	۰/۸۸%	خطای صادرکنندگی	
-۰/۰۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۱%	خطای شاپرکی	
-۰/۰۲۱%	۰/۰۸%	۰/۰۶%	کسب و کار	
-۰/۹۲۰%	۸/۵۶%	۷/۶۴%	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
-۰/۹۲۰%	۹۱/۴۴%	۹۲/۳۶%	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰%	۱۰۰/۰۰%	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت

اسفند ۱۴۰۰		بهمن ۱۴۰۰		اسفند ۱۳۹۹		تراکنش‌های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۸/۱۹٪	۳,۸۷۱,۲۳۳,۷۵۷	۹۸/۹۶٪	۳,۴۵۳,۹۳۲,۹۲۴	۹۸/۹۵٪	۳,۴۶۳,۹۵۱,۴۲۶	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۹٪	۳,۹۴۲,۱۳۵,۲۱۸	۹۹/۹۹٪	۳,۴۸۹,۸۰۶,۷۱۷	۹۹/۹۸٪	۳,۵۰۰,۰۹۳,۱۲۷	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۳,۹۴۲,۶۵۷,۴۳۱	-	۳,۴۹۰,۲۴۰,۲۰۲	-	۳,۵۰۰,۶۹۹,۸۵۰	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک در اسفند ۱۴۰۰ می‌باشد که نسبت به اسفند ۱۳۹۹ تغییر ۰/۰۰۴ درصدی و نسبت به بهمن ۱۴۰۰ رشد ۰/۰۰۱ درصدی داشته است.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارت و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ماه ۱۴۰۰

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیک پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

تغییرات	اسفند ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۰	تراکنش‌های ناتمام
-۲۲/۰۴٪	۲۹۲,۵۲۳	۳۷۵,۲۳۰	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۱۱/۸۴٪	۳,۶۰۵,۳۳۹,۹۸۴	۳,۲۲۳,۷۲۵,۷۸۱	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۳۵٪	۰/۰۰۸٪	۰/۰۱۲٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام اسفند ماه نسبت به بهمن ماه با رشد ۲۲/۰۴- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۱۱/۸۴ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در اسفند ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۳۵- درصدی را تجربه نموده است.

**بررسی عملکرد کلی شرکتهای
ارائه دهنده خدمات پرداخت**

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

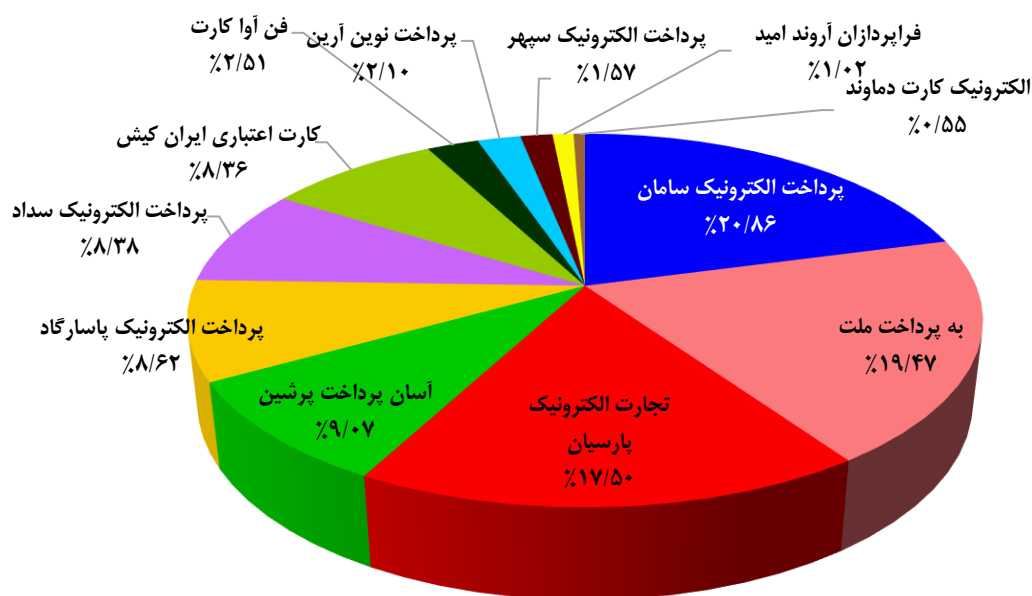
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

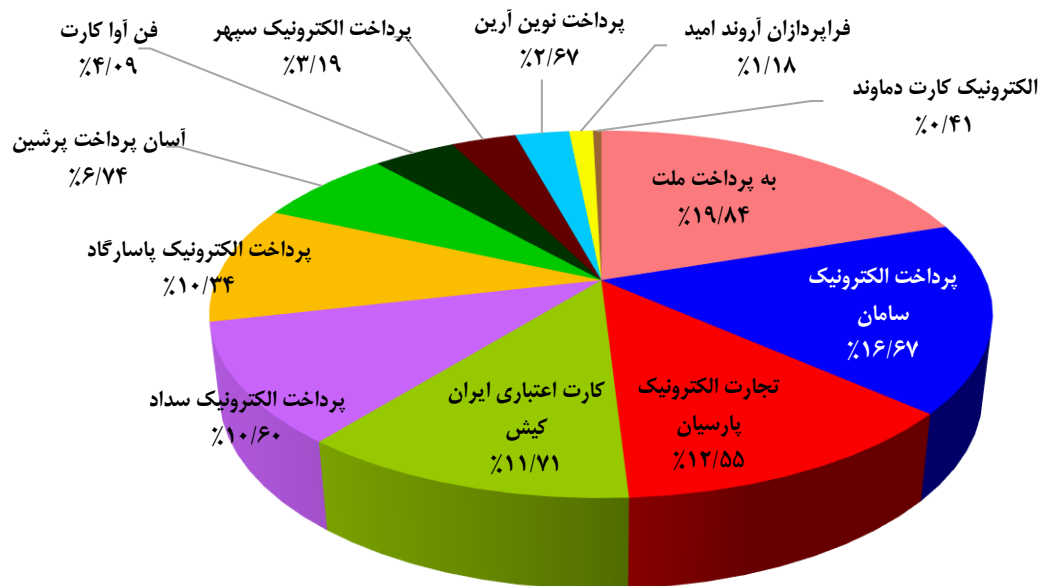
۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۰

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنشها - اسفند ۱۴۰۰

در شاخص سهم تعدادی تراکنشها، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با سهم ۲۰/۸۶ درصدی همچنان جایگاه اول را به خود اختصاص داده است. در مولفه‌ی سهم مبلغی نیز همانند گذشته شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۱۹/۸۴ درصدی از مبلغ تراکنشها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار- با این شرکت حدود ۳ درصد است. این شاخص در مولفه تعدادی رقم معادل با ۱/۳۹ درصد گزارش می‌شود.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۰ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، جایجایی بین سه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "کارت اعتباری ایران کیش" رخ داده است. در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین شرکتها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای

پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

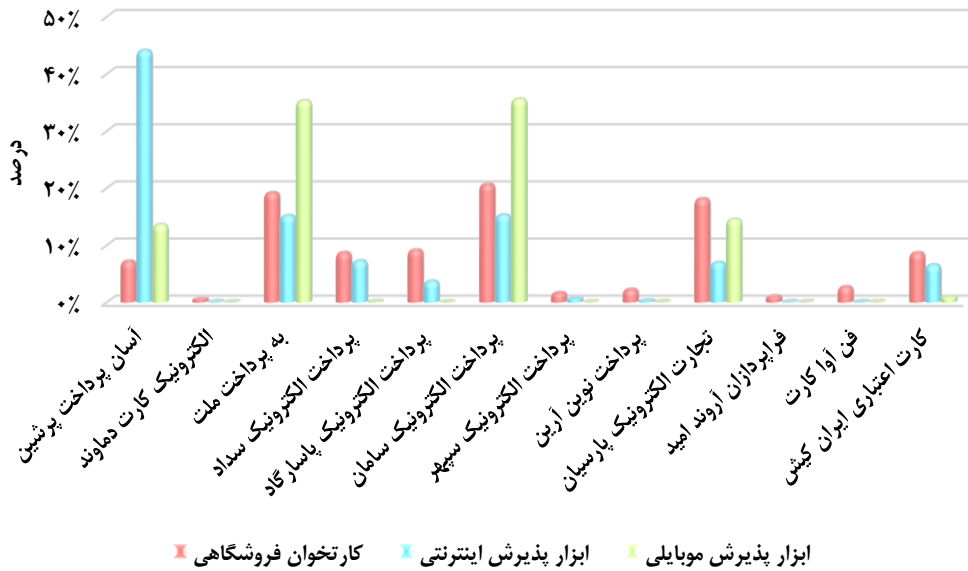
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در اسفند ماه با پوشش ۲۰/۶۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۴۴/۰۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۳۵/۵۵ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۳۳٪	۷/۱۹٪	-۰/۱۴٪	۴۲/۳۰٪	۴۴/۰۵٪	۱/۷۶٪	۱۴/۱۶٪	۱۳/۵۹٪	-۰/۵۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۹٪	۰/۶۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۸۸٪	۱۹/۱۸٪	-۰/۷۰٪	۱۵/۱۱٪	۱۵/۱۵٪	۰/۰۴٪	۳۴/۴۲٪	۳۵/۲۶٪	-۰/۸۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۶٪	۸/۶۹٪	۰/۱۴٪	۷/۰۳٪	۷/۲۳٪	۰/۲۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۳۹٪	۹/۱۴٪	۰/۷۵٪	۳/۵۲٪	۳/۶۸٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۱٪	۲۰/۶۷٪	-۰/۳۴٪	۱۷/۹۲٪	۱۵/۲۵٪	-۲/۶۷٪	۳۵/۷۸٪	۳۵/۵۵٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۶۰٪	۱/۶۶٪	۰/۰۶٪	۰/۷۹٪	۰/۷۰٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۵٪	۲/۲۶٪	۰/۱۱٪	۰/۳۲٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۵۷٪	۱۸/۱۲٪	-۰/۴۶٪	۶/۴۸٪	۶/۹۵٪	۰/۴۶٪	۱۴/۴۵٪	۱۴/۴۹٪	۰/۰۴٪
فراپدازان آروند امید	۱/۰۰٪	۱/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۶۰٪	۲/۷۱٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۳۱٪	۸/۶۸٪	۰/۳۷٪	۶/۳۸٪	۶/۵۳٪	۰/۱۵٪	۱/۰۴٪	۰/۹۷٪	-۰/۰۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۰/۷۵ درصد افزایش به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقم ۲/۶۷ درصد کاهش، بالاترین اختلاف را بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی نیز نشان می‌دهد. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی با رقم ۰/۸۴ درصد افزایش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۴۸ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در اسفند ماه با رقمی معادل ۳۰/۰۳ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی را کسب نموده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۴۰/۴۸ درصدی، سهم عمده‌ای از بازار مبلغی تراکنش‌های این ابزار را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۸۲٪	۶/۷۹٪	-۰/۰۴٪	۵/۴۲٪	۶/۳۴٪	۰/۹۳٪	۱۱/۱۱٪	۱۰/۹۴٪	-۰/۱۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۸٪	۰/۴۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۷۳٪	۱۸/۴۸٪	-۰/۲۶٪	۲۷/۶۷٪	۳۰/۰۳٪	۲/۳۶٪	۲۸/۹۷٪	۲۹/۷۶٪	-۰/۷۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۲۷٪	۱۰/۴۳٪	۰/۱۶٪	۱۲/۹۴٪	۱۲/۰۵٪	-۰/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۰۷٪	۱۱/۱۵٪	۰/۰۷٪	۲/۹۹٪	۴/۴۰٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۶۷٪	۱۴/۹۲٪	۰/۲۵٪	۳۳/۸۶٪	۲۹/۵۵٪	-۴/۳۲٪	۴۰/۹۴٪	۴۰/۴۸٪	-۰/۴۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۹٪	۳/۳۹٪	-۰/۱۰٪	۱/۹۹٪	۱/۷۶٪	-۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۳/۰۰٪	۲/۹۴٪	-۰/۰۶٪	۰/۶۵٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۸۶٪	۱۲/۹۱٪	۰/۰۴٪	۹/۷۳٪	۹/۸۴٪	۰/۱۱٪	۱۶/۳۲٪	۱۶/۸۲٪	-۰/۵۱٪
فراپردازان آروند امید	۱/۳۵٪	۱/۳۳٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۵۴٪	۴/۶۰٪	۰/۰۷٪	۰/۵۰٪	۰/۳۰٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۷۱٪	۱۲/۶۰٪	-۰/۱۰٪	۴/۲۵٪	۵/۰۹٪	-۰/۸۴٪	۲/۵۶٪	۱/۸۹٪	-۰/۶۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۲۶ درصدی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. همچنین این شرکت با ۰/۷۹ درصد افزایش بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را داشته است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۴/۳۲ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اسفند ۱۴۰۰ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپدازان آروند امید" به‌گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۰/۹۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه نیز بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. این شرکت همچنین در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با در اختیار داشتن ۲۳/۵۷ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب ۱۶/۹۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۲۲٪	۸/۰۶٪	-۰/۱۶٪	۲۱/۰۳٪	۲۰/۷۰٪	-۰/۳۳٪	۱۰/۸۱٪	۱۰/۸۴٪	۰/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۶٪	۰/۵۸٪	۰/۰۱٪	-۰/۲۱٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۶۲٪	۰/۶۳٪	۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۰/۱۶٪	۱۹/۵۳٪	-۰/۶۳٪	۲۳/۴۳٪	۲۳/۳۶٪	-۰/۰۷٪	۱۴/۲۵٪	۱۳/۵۲٪	-۰/۷۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۳۸٪	۸/۵۱٪	۰/۱۳٪	۵/۳۸٪	۵/۷۲٪	۰/۳۴٪	۹/۳۴٪	۹/۶۰٪	۰/۲۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۸۴٪	۸/۶۱٪	۰/۷۶٪	۵/۸۹٪	۵/۹۷٪	۰/۰۸٪	۱۱/۵۶٪	۱۲/۲۵٪	۰/۶۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۳۷٪	۲۰/۹۱٪	-۰/۴۶٪	۲۴/۰۹٪	۲۳/۵۷٪	-۰/۵۲٪	۱۶/۶۱٪	۱۶/۵۷٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۵۷٪	۱/۶۲٪	۰/۰۵٪	۰/۴۶٪	۰/۴۷٪	۰/۰۱٪	۲/۰۴٪	۲/۰۷٪	۰/۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۳٪	۲/۱۴٪	۰/۱۱٪	۱/۰۹٪	۱/۰۹٪	۰/۰۰٪	۲/۵۷٪	۲/۶۷٪	۰/۱۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۱۴٪	۱۷/۷۶٪	-۰/۳۸٪	۱۴/۳۴٪	۱۴/۵۶٪	۰/۲۱٪	۱۷/۶۸٪	۱۶/۹۵٪	-۰/۷۳٪
فراپدازان آروند امید	۰/۹۳٪	۱/۰۳٪	۰/۱۰٪	-۰/۳۷٪	۰/۴۱٪	۰/۰۴٪	۱/۴۶٪	۱/۵۸٪	۰/۱۱٪
فن آوا کارت	۲/۴۱٪	۲/۵۲٪	۰/۱۱٪	۱/۳۵٪	۱/۴۱٪	۰/۰۵٪	۳/۶۲٪	۳/۷۰٪	۰/۰۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۳۸٪	۸/۷۳٪	۰/۳۵٪	۲/۳۵٪	۲/۵۶٪	۰/۲۲٪	۹/۴۳٪	۹/۶۰٪	۰/۱۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه اسفند نسبت به بهمن با افزایش ۰/۷۶ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. همچنین بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی پرداخت قبض و خرید شارژ در ماه اسفند نسبت به بهمن ماه با کاهش ۰/۵۲ درصدی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" مشاهده می‌شود. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به‌طور همزمان در تراکنش‌های مانده‌گیری کاهش ۰/۷۳ درصدی تجربه کرده و بالاترین تفاضل را در سهم تعدادی این تراکنش‌ها به خود اختصاص داده‌اند.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۵-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۰

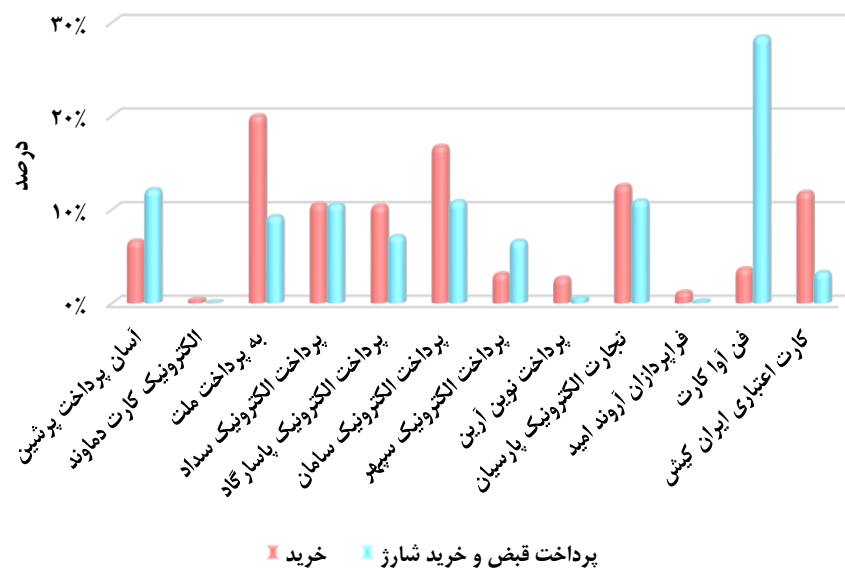
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۰۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ اسفند ماه، شرکت "فن آوا کارت" با سهم مبلغی ۲۸/۴۵ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	
-۲/۶۷٪	۱۲/۱۳٪	۱۴/۸۰٪	۰/۱۱٪	۶/۶۵٪	۶/۵۴٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۴۱٪	۰/۴۲٪	الکترونیک کارت دماوند
-۲/۵۱٪	۹/۲۵٪	۱۱/۷۶٪	۰/۰۰٪	۲۰/۰۲٪	۲۰/۰۲٪	به پرداخت ملت
۰/۲۱٪	۱۰/۵۵٪	۱۰/۳۴٪	۰/۰۱٪	۱۰/۶۱٪	۱۰/۶۰٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۱/۲۳٪	۷/۱۳٪	۸/۳۵٪	۰/۳۶٪	۱۰/۳۹٪	۱۰/۰۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۳/۱۵٪	۱۰/۸۵٪	۱۳/۹۹٪	-۰/۴۷٪	۱۶/۷۷٪	۱۷/۲۴٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۸۰٪	۶/۶۱٪	۷/۴۱٪	-۰/۱۰٪	۳/۱۴٪	۳/۲۴٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۱۶٪	۰/۵۷٪	۰/۷۳٪	-۰/۰۱٪	۲/۷۰٪	۲/۷۲٪	پرداخت نوین آراین
-۱/۶۰٪	۱۰/۹۲٪	۱۲/۵۳٪	۰/۱۲٪	۱۲/۵۸٪	۱۲/۴۶٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۲٪	۰/۲۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۱٪	۱/۱۹٪	۱/۱۹٪	فراپردازان آروند امید
۱۲/۲۸٪	۲۸/۴۵٪	۱۶/۱۶٪	-۰/۱۶٪	۳/۶۸٪	۳/۸۴٪	فن آوا کارت
-۰/۳۵٪	۳/۲۷٪	۳/۶۲٪	۰/۱۵٪	۱۱/۸۵٪	۱۱/۷۰٪	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در بهمن ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۰/۴۷ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با افزایش ۱۲/۲۸ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اسفند ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۰ را منعکس نموده است.

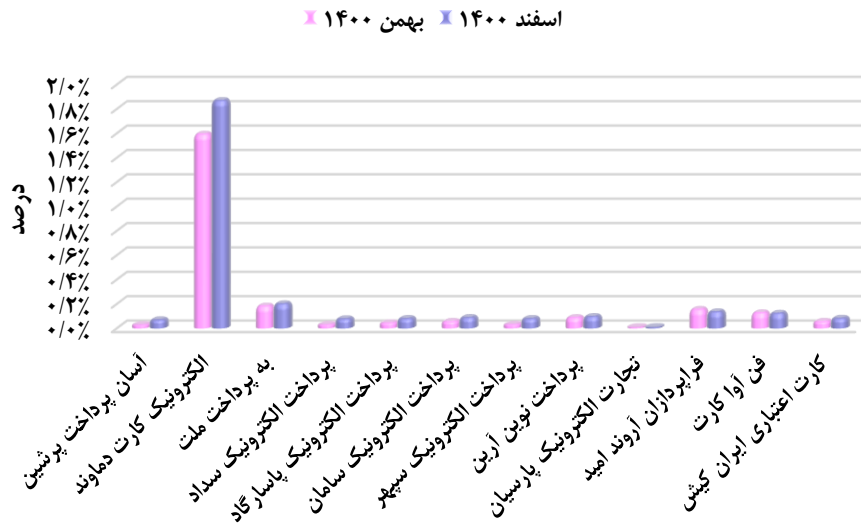
جدول ۴-۵- مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اسفند	بهمن	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۷۳٪	۰/۰۳۳٪	۰/۰۴۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۱/۸۷۲٪	۱/۵۹۶٪	-۰/۲۷۷٪
به پرداخت ملت	۰/۲۰۵٪	۰/۱۸۶٪	۰/۰۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۸۱٪	۰/۰۳۴٪	۰/۰۴۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۸۴٪	۰/۰۴۸٪	۰/۰۳۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۹۲٪	۰/۰۶۰٪	۰/۰۳۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۸۳٪	۰/۰۳۶٪	۰/۰۴۸٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۰۰٪	۰/۰۹۱٪	۰/۰۰۹٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۰/۰۱۳٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۰۱٪
فراپدازان آروند امید	۰/۱۳۹٪	۰/۱۵۸٪	-۰/۰۱۹٪
فن آوا کارت	۰/۱۲۷٪	۰/۱۳۱٪	-۰/۰۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۸۶٪	۰/۰۶۰٪	۰/۰۲۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه اسفند شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌پول"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۳ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۱/۸۷۲ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به‌گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۴۷/۴۸ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۱۹ درصد در شرکت "فراپروازان آروند امید" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با رقم ۰/۲۷۷ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص

هرفیندال - هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای اسفند ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۱۸۵	۱۴	۱,۹۴۱	۴۴	۵۲	۷	آسان پرداخت پرشین
۰	۰	۰	۰	۰	۱	الکترونیک کارت دماوند
۱,۲۴۳	۳۵	۲۳۰	۱۵	۳۶۸	۱۹	به پرداخت ملت
۰	۰	۵۲	۷	۷۶	۹	پرداخت الکترونیک سداد
۰	۰	۱۴	۴	۸۴	۹	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱,۲۶۴	۳۶	۲۳۳	۱۵	۴۲۷	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۰	۰	۰	۱	۳	۲	پرداخت الکترونیک سپهر
۰	۰	۰	۰	۵	۲	پرداخت نوین آراین
۲۱۰	۱۴	۴۸	۷	۳۲۸	۱۸	تجارت الکترونیک پارسیان
۰	۰	۰	۰	۱	۱	فراپردازان آروند امید
۰	۰	۰	۰	۷	۳	فن آوا کارت
۱	۱	۴۳	۷	۷۵	۹	کارت اعتباری ایران کیش
۲,۹۰۲	-	۲,۵۶۰	-	۱,۴۲۶	-	جمع

در اسفند ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۲۶ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۵۶۰ و ۲,۹۰۲ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" و "پس از آن

دو با اختلاف، شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در اسفند ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۴ ارائه شده است.

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی		اختلاف	ابزار پذیرش اینترنتی		اختلاف	کارتخوان فروشگاهی		HHI
	اسفند	بهمن		اسفند	بهمن		اسفند	بهمن	
۲۷	۲,۹۰۲	۲,۸۷۵	۷۶	۲,۵۶۰	۲,۴۸۴	-۳۸	۱,۴۲۶	۱,۴۶۴	شاخص H-H

در ماه اسفند شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار کارتخوان فروشگاهی کاهش یافته و در دو ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی افزایش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هر یک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای اسفند ۱۴۰۰ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- اسفند ۱۴۰۰

مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ		خرید		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۱۱۸	۱۱	۴۲۸	۲۱	۶۵	۸	آسان پرداخت پرشین
۰	۱	۰	۰	۰	۱	الکترونیک کارت دماوند
۱۸۳	۱۴	۵۴۶	۲۳	۳۸۱	۲۰	به پرداخت ملت
۹۲	۱۰	۳۳	۶	۷۲	۹	پرداخت الکترونیک سداد
۱۵۰	۱۲	۳۶	۶	۷۴	۹	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۲۷۴	۱۷	۵۵۶	۲۴	۴۳۷	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۴	۲	۰	۰	۳	۲	پرداخت الکترونیک سپهر
۷	۳	۱	۱	۵	۲	پرداخت نوین آراین
۲۸۷	۱۷	۲۱۲	۱۵	۳۱۶	۱۸	تجارت الکترونیک پارسیان
۲	۲	۰	۰	۱	۱	فرپردازان آروند امید
۱۴	۴	۲	۱	۶	۳	فن آوا کارت
۹۲	۱۰	۷	۳	۷۶	۹	کارت اعتباری ایران کیش
۱,۲۲۵	-	۱,۸۲۰	-	۱,۴۳۷	-	جمع

در اسفند ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۳۷ و ۱,۲۲۵ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اما مشابه ماه گذشته در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شاخص هرفیندال در این بازار با رقم ۱,۸۲۰ رقم بالای ۱,۸۰۰ را نشان می‌دهد که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این سرویس است. عملکرد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اسفند ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰-۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهمن و اسفند ۱۴۰۰

اختلاف	مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ			خرید		HHI	
	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند		بهمن
-۲۰	۱,۲۲۵	۱,۲۴۵	-۳۰	۱,۸۲۰	۱,۸۵۰	-۳۸	۱,۴۳۷	۱,۴۷۵	شاخص H-H

در ماه اسفند شاخص هرفیندال-هیرشمن در تمامی ابزارهای پذیرش کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاه‌ها توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۰ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در اسفند ماه از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته کاسته شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۶/۰۷ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با سهم بازار ۳۹/۷۱ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی

فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم‌افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۰۹ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۷٪	۵/۹۴٪	-۰/۰۳٪	۴۴/۴۶٪	۳۹/۷۱٪	-۴/۷۵٪	۴/۱۶٪	۳/۹۸٪	-۰/۱۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۷٪	۰/۵۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۳۲٪	۱۱/۱۶٪	-۰/۱۶٪	۴/۵۸٪	۴/۴۵٪	-۰/۱۳٪	۹۵/۲۱٪	۹۵/۰۹٪	-۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۴٪	۸/۰۹٪	۰/۱۴٪	۴/۲۱٪	۳/۵۸٪	-۰/۶۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۵/۳۲٪	۱۶/۰۷٪	۰/۷۶٪	۸/۱۳٪	۷/۱۹٪	-۰/۹۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۹۵٪	۱۳/۲۵٪	۰/۳۰٪	۴/۸۳٪	۴/۹۶٪	۰/۱۳٪	۰/۳۵٪	۰/۵۳٪	۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۱٪	۲/۹۷٪	۰/۰۶٪	۷/۶۶٪	۷/۱۱٪	-۰/۵۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۴/۶۲٪	۴/۵۹٪	-۰/۰۳٪	۱/۱۳٪	۰/۷۶٪	-۰/۳۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۸۳٪	۱۴/۶۲٪	-۰/۲۱٪	۱۱/۲۰٪	۲۰/۷۶٪	۹/۵۶٪	۰/۲۲٪	۰/۳۲٪	۰/۱۰٪
فراپردازان آروند امید	۳/۷۹٪	۳/۴۸٪	-۰/۳۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۲۸٪	۶/۸۵٪	-۰/۴۳٪	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۵۰٪	۱۲/۴۱٪	-۰/۰۹٪	۱۳/۶۲٪	۱۱/۲۸٪	-۲/۳۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با ۰/۷۶ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف را در این مولفه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش چشم‌گیر ۹/۵۶ درصدی مشاهده می‌شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۱۸ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد.

سهام هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی بهمن و اسفند در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۶/۷۲ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم ۱۸/۵۰ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز با ۶۹/۷۲ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۴۱%	۶/۳۵%	-۰/۰۶%	۱۲/۸۳%	۱۲/۹۳%	۰/۱۰%	۵/۲۲%	۵/۶۶%	۰/۴۳%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۱%	۰/۶۱%	۰/۰۰%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۱/۵۴%	۱۱/۴۴%	-۰/۱۰%	۱۳/۴۴%	۱۳/۸۷%	۰/۴۳%	۷۴/۱۹%	۶۹/۷۲%	-۴/۴۸%
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۰۸%	۹/۱۰%	۰/۰۲%	۶/۰۵%	۶/۲۷%	۰/۲۲%	۱/۸۴%	۲/۰۰%	۰/۱۵%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۶/۲۹%	۱۶/۷۲%	۰/۴۳%	۱۲/۲۱%	۱۱/۱۱%	-۱/۰۹%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۹%	۱۴/۲۴%	۰/۱۵%	۱۶/۰۶%	۱۶/۱۰%	۰/۰۴%	۱۳/۸۲%	۱۵/۹۷%	۲/۱۵%
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۸%	۳/۱۵%	-۰/۰۳%	۱۵/۳۲%	۱۵/۳۳%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آراین	۴/۳۱%	۴/۳۸%	۰/۰۸%	۰/۹۱%	۰/۹۵%	۰/۰۴%	۰/۰۰%	۰/۱۷%	۰/۱۷%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۶۰%	۱۳/۳۶%	-۰/۲۳%	۴/۴۶%	۴/۷۰%	۰/۲۴%	۰/۷۷%	۰/۸۳%	۰/۰۶%
فرپردازان آروند امید	۲/۳۵%	۲/۳۴%	-۰/۰۱%	۰/۰۳%	۰/۰۴%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۱۷%	۰/۱۷%
فن آوا کارت	۵/۸۱%	۵/۷۰%	-۰/۱۱%	۰/۱۹%	۰/۱۸%	-۰/۰۲%	۰/۳۱%	۰/۳۳%	۰/۰۳%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۷۲%	۱۲/۵۹%	-۰/۱۳%	۱۸/۴۷%	۱۸/۵۰%	۰/۰۳%	۳/۸۴%	۵/۱۶%	۱/۳۲%

سهم بازار کارتهای فروشگاهی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۰/۴۳ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. همین شرکت در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار با کاهش ۱/۰۹ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به‌پرداخت ملت" با کاهش ۴/۴۸ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اسفند ماه بیش از ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۸ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

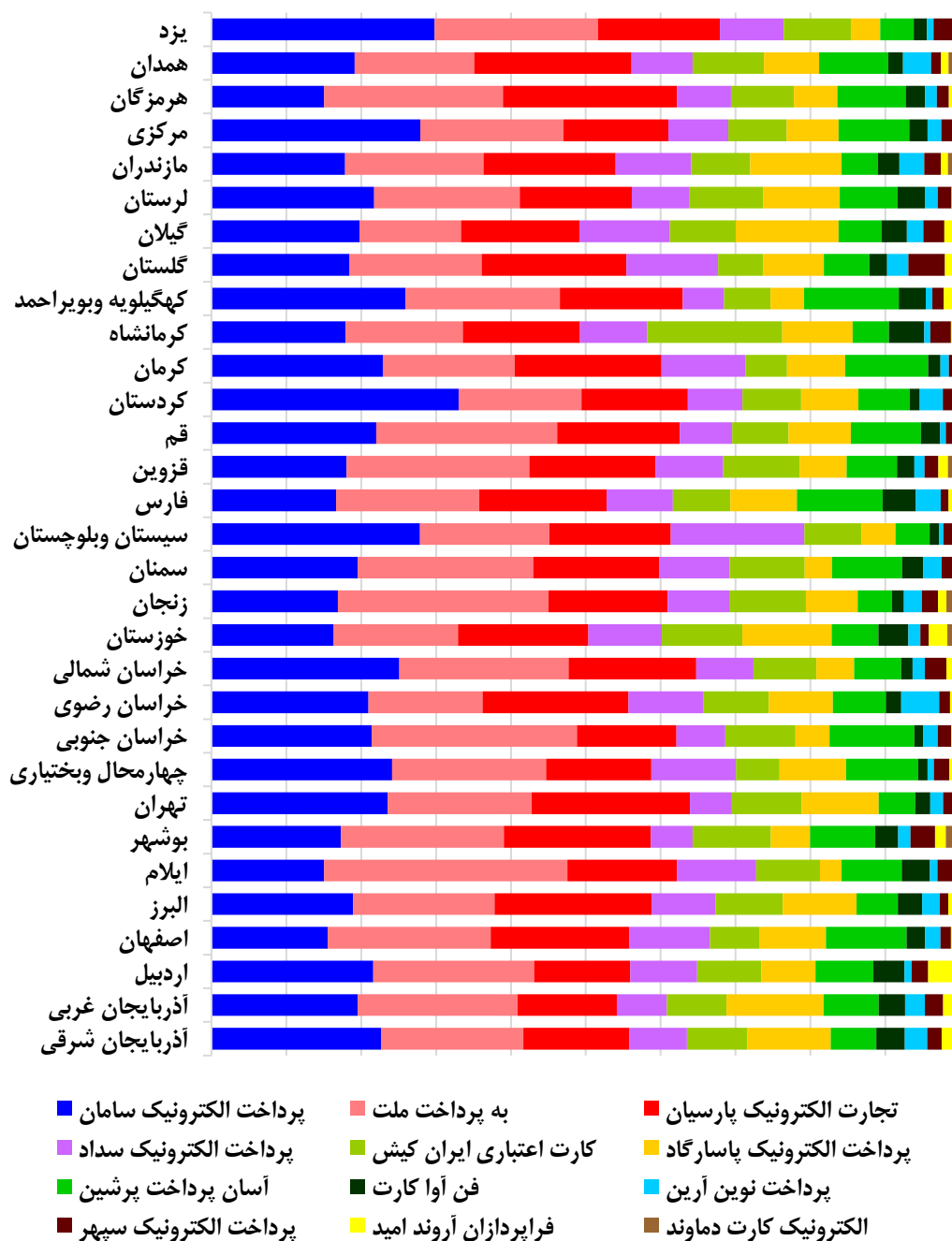
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های تفکیک استان‌های کشور در اسفند ماه در جدول ۱۳-۴ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نمایند.

جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پارسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	فری‌دازان آروند امید	فن‌آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۱۰٪	۰/۲۷٪	۱۸/۹۶٪	۷/۶۶٪	۱۱/۱۴٪	۲۲/۷۱٪	۱/۹۲٪	۲/۹۸٪	۱۴/۱۷٪	۲/۲۲٪	۳/۷۹٪	۸/۰۹٪
آذربایجان غربی	۷/۳۶٪	۰/۴۶٪	۲۱/۳۶٪	۶/۶۸٪	۱۲/۹۶٪	۱۹/۵۴٪	۲/۴۴٪	۲/۶۴٪	۱۳/۲۴٪	۱/۸۰٪	۳/۵۴٪	۷/۹۷٪
اردبیل	۷/۷۴٪	۰/۵۷٪	۲۱/۵۱٪	۸/۹۱٪	۷/۲۲٪	۲۱/۶۰٪	۲/۱۹٪	۰/۹۸٪	۱۲/۸۴٪	۳/۷۰٪	۴/۱۵٪	۸/۵۸٪
اصفهان	۱۰/۷۶٪	۰/۶۰٪	۲۱/۷۶٪	۱۰/۷۶٪	۸/۹۳٪	۱۵/۵۱٪	۱/۳۹٪	۲/۰۷٪	۱۸/۵۴٪	۰/۶۳٪	۲/۴۷٪	۶/۵۷٪
البرز	۵/۵۲٪	۰/۵۳٪	۱۸/۸۶٪	۸/۵۳٪	۹/۸۴٪	۱۸/۹۴٪	۱/۰۹٪	۲/۳۷٪	۲۱/۰۰٪	۱/۰۸٪	۳/۲۵٪	۹/۰۰٪
ایلام	۸/۰۴٪	۰/۰۱٪	۳۲/۵۰٪	۱۰/۵۷٪	۲/۸۸٪	۱۵/۰۴٪	۲/۰۲٪	۱/۰۰٪	۱۴/۶۴٪	۱/۰۱٪	۳/۷۶٪	۸/۵۲٪
بوشهر	۸/۶۸٪	۱/۹۱٪	۲۱/۷۷٪	۵/۵۹٪	۵/۲۴٪	۱۷/۲۷٪	۳/۳۱٪	۱/۶۲٪	۱۹/۶۲٪	۱/۴۳٪	۳/۰۹٪	۱۰/۴۷٪
تهران	۴/۹۰٪	۰/۳۱٪	۱۹/۲۶٪	۵/۶۳٪	۱۰/۲۸٪	۲۳/۵۲٪	۱/۲۷٪	۱/۷۲٪	۲۱/۱۱٪	۰/۶۹٪	۱/۹۹٪	۹/۳۲٪
چهارمحال و بختیاری	۹/۶۱٪	۰/۳۶٪	۲۰/۵۷٪	۱۱/۳۱٪	۸/۹۱٪	۲۴/۱۲٪	۲/۰۹٪	۰/۸۴٪	۱۴/۰۶٪	۱/۰۵٪	۱/۲۸٪	۵/۸۰٪
خراسان جنوبی	۱۱/۳۳٪	۰/۳۵٪	۲۷/۴۳٪	۶/۵۲٪	۴/۵۷٪	۲۱/۴۱٪	۱/۸۱٪	۱/۸۹٪	۱۳/۲۹٪	۰/۸۵٪	۱/۲۰٪	۹/۳۶٪
خراسان رضوی	۷/۱۰٪	۰/۴۲٪	۱۵/۲۴٪	۹/۹۶٪	۸/۵۷٪	۲۰/۹۵٪	۱/۴۵٪	۵/۰۷٪	۱۹/۵۲٪	۰/۹۲٪	۲/۰۴٪	۸/۷۵٪
خراسان شمالی	۶/۲۹٪	۰/۵۴٪	۲۲/۶۲٪	۷/۶۵٪	۵/۰۲٪	۲۵/۰۸٪	۲/۹۰٪	۱/۶۳٪	۱۷/۰۵٪	۱/۲۹٪	۱/۵۲٪	۸/۴۱٪
خوزستان	۶/۲۷٪	۱/۷۱٪	۱۶/۶۳٪	۹/۸۱٪	۱۱/۹۳٪	۱۶/۳۱٪	۱/۱۱٪	۱/۵۹٪	۱۷/۳۹٪	۲/۴۸٪	۴/۰۰٪	۱۰/۷۷٪

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فرابردازان آروند امید	تجارت الکترونیک پارسیان	پرداخت نوین آرین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	بده پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۱۰/۲۶٪	۱/۶۰٪	۱/۰۸٪	۱۵/۹۴٪	۲/۴۱٪	۲/۱۷٪	۱۶/۹۰٪	۶/۹۱٪	۸/۱۹٪	۲۸/۱۲٪	۱/۸۵٪	۴/۵۸٪	زنجان
۱۰/۰۶٪	۲/۸۱٪	۰/۸۱٪	۱۶/۸۳٪	۲/۴۷٪	۱/۵۶٪	۱۹/۵۳٪	۳/۶۵٪	۹/۳۸٪	۲۳/۴۴٪	۰/۱۱٪	۹/۳۵٪	سمنان
۷/۵۷٪	۱/۲۲٪	۰/۴۶٪	۱۶/۲۲٪	۰/۶۳٪	۱/۷۵٪	۲۷/۸۶٪	۴/۵۸٪	۱۷/۸۶٪	۱۷/۲۸٪	۰/۰۰٪	۴/۵۷٪	سیستان و بلوچستان
۷/۶۹٪	۴/۴۴٪	۰/۷۸٪	۱۷/۰۴٪	۳/۳۴٪	۱/۰۲٪	۱۶/۶۶٪	۸/۸۷٪	۸/۸۳٪	۱۹/۱۰٪	۰/۷۸٪	۱۱/۴۵٪	فارس
۱۰/۱۹٪	۲/۳۲٪	۱/۲۸٪	۱۶/۸۷٪	۱/۳۶٪	۱/۸۵٪	۱۸/۰۵٪	۶/۲۹٪	۹/۰۳٪	۲۴/۴۰٪	۱/۶۲٪	۶/۷۲٪	قزوین
۷/۵۲٪	۲/۵۵٪	۰/۸۷٪	۱۶/۳۸٪	۰/۷۹٪	۱/۰۲٪	۲۲/۰۲٪	۸/۳۲٪	۷/۰۰٪	۲۴/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹/۳۹٪	قم
۷/۸۳٪	۱/۳۶٪	۰/۵۰٪	۱۴/۲۲٪	۳/۱۱٪	۱/۴۴٪	۳۳/۰۲٪	۷/۶۴٪	۷/۲۸٪	۱۶/۳۹٪	۰/۳۵٪	۶/۸۴٪	کردستان
۵/۵۲٪	۱/۶۳٪	۰/۴۶٪	۱۹/۶۰٪	۱/۱۳٪	۰/۹۵٪	۲۲/۸۸٪	۷/۷۶٪	۱۱/۲۶٪	۱۷/۶۱٪	۰/۰۹٪	۱۱/۰۹٪	کرمان
۱۸/۰۳٪	۴/۶۹٪	۱/۱۸٪	۱۵/۶۶٪	۰/۸۱٪	۲/۷۶٪	۱۷/۹۲٪	۹/۴۳٪	۸/۹۵٪	۱۵/۶۵٪	۰/۰۶٪	۴/۸۵٪	کرمانشاه
۶/۲۱٪	۳/۶۱٪	۲/۱۹٪	۱۶/۴۲٪	۰/۸۸٪	۱/۵۰٪	۲۵/۹۴٪	۴/۴۹٪	۵/۵۱٪	۲۰/۶۰٪	۰/۰۱٪	۱۲/۶۳٪	کهگیلویه و بویراحمد
۶/۰۵٪	۲/۳۳٪	۱/۵۴٪	۱۹/۳۶٪	۲/۱۸٪	۴/۸۹٪	۱۸/۴۵٪	۸/۰۹٪	۱۲/۲۳٪	۱۷/۶۳٪	۰/۴۷٪	۶/۰۹٪	گلستان
۸/۷۸٪	۳/۴۰٪	۱/۵۵٪	۱۵/۷۸٪	۲/۲۰٪	۲/۸۰٪	۱۹/۷۷٪	۱۳/۷۳٪	۱۲/۱۱٪	۱۳/۵۸٪	۰/۵۶٪	۵/۷۳٪	گیلان
۹/۸۷٪	۳/۶۶٪	۱/۱۷٪	۱۴/۹۹٪	۱/۷۳٪	۱/۸۱٪	۲۱/۷۴٪	۱۰/۲۰٪	۷/۷۰٪	۱۹/۴۲٪	۰/۰۰٪	۷/۷۱٪	لرستان
۷/۸۹٪	۲/۸۷٪	۰/۹۷٪	۱۷/۶۵٪	۳/۳۲٪	۲/۱۹٪	۱۷/۸۶٪	۱۲/۲۱٪	۱۰/۰۸٪	۱۸/۴۷٪	۱/۶۳٪	۴/۸۶٪	مازندران
۷/۸۱٪	۲/۴۵٪	۰/۹۵٪	۱۴/۰۱٪	۱/۸۱٪	۱/۵۳٪	۲۷/۸۷٪	۶/۹۵٪	۷/۹۸٪	۱۹/۱۵٪	۰/۰۴٪	۹/۴۵٪	مرکزی
۸/۴۱٪	۲/۶۱٪	۰/۸۱٪	۲۳/۲۳٪	۱/۵۷٪	۱/۵۹٪	۱۵/۰۵٪	۵/۸۲٪	۷/۲۱٪	۲۳/۸۹٪	۰/۷۱٪	۹/۰۹٪	هرمزگان
۹/۵۱٪	۱/۹۴٪	۱/۰۰٪	۲۱/۰۲٪	۳/۷۸٪	۱/۳۳٪	۱۹/۱۱٪	۷/۳۶٪	۸/۱۸٪	۱۵/۹۸٪	۱/۵۴٪	۹/۲۶٪	همدان
۸/۹۶٪	۱/۷۶٪	۰/۶۵٪	۱۶/۲۸٪	۰/۹۱٪	۲/۶۵٪	۲۹/۸۳٪	۳/۹۱٪	۸/۵۴٪	۲۱/۷۹٪	۰/۲۴٪	۴/۴۹٪	یزد

سهام بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای اسفند ماه ۱۴۰۰ در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها- اسفند ۱۴۰۰

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های

فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان را برای اسفند ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و "کارت اعتباری ایران کیش" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

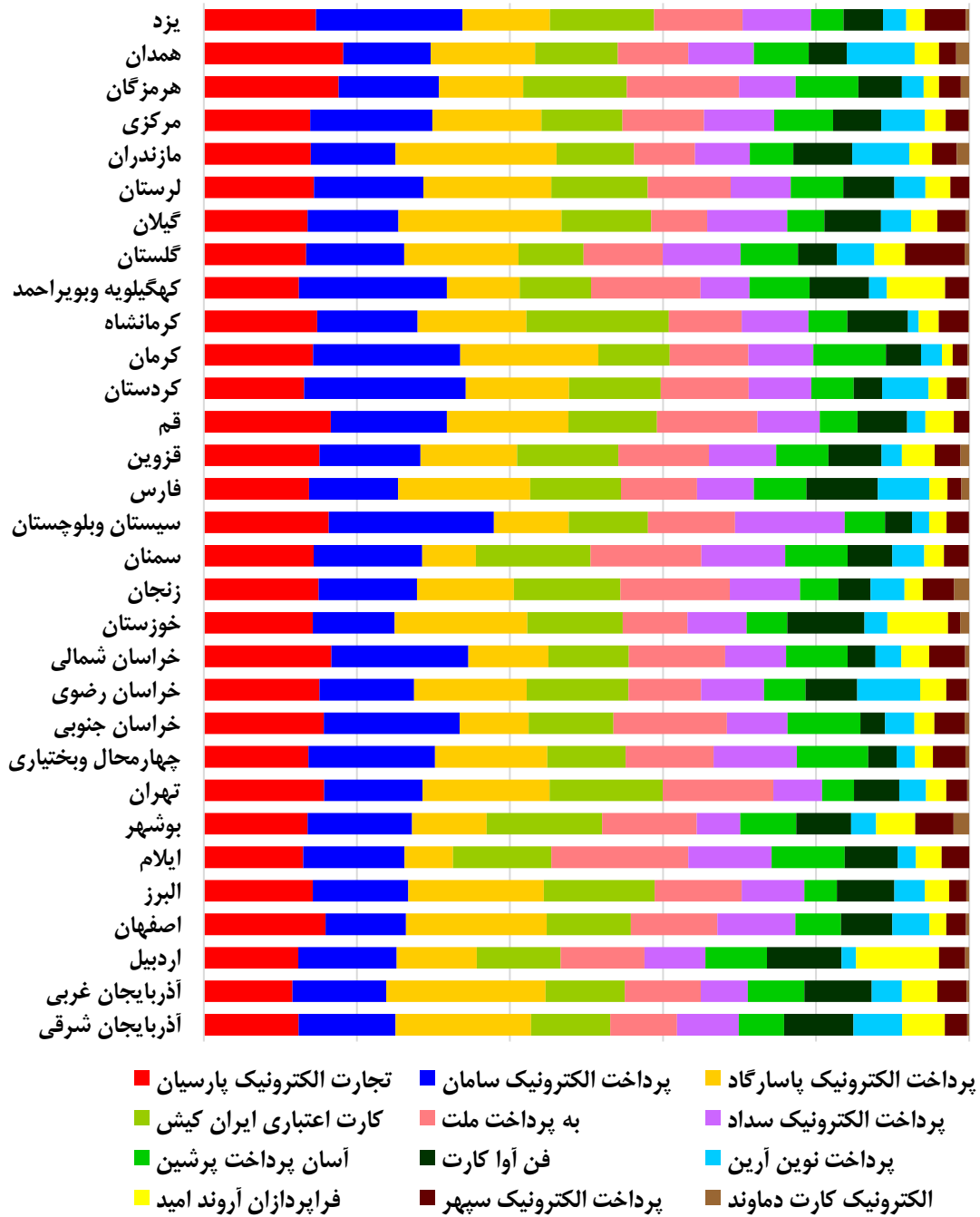
جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	فراپردازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۹۰٪	۰/۲۵٪	۸/۷۰٪	۸/۰۹٪	۱۷/۷۰٪	۱۲/۶۴٪	۲/۹۵٪	۶/۳۸٪	۱۲/۴۰٪	۵/۵۵٪	۹/۰۶٪	۱۰/۳۸٪
آذربایجان غربی	۷/۳۹٪	۰/۳۴٪	۹/۹۵٪	۶/۱۵٪	۲۰/۷۹٪	۱۲/۲۷٪	۳/۸۴٪	۳/۹۵٪	۱۱/۵۸٪	۴/۶۱٪	۸/۷۹٪	۱۰/۳۴٪
اردبیل	۸/۰۴٪	۰/۵۱٪	۱۰/۹۵٪	۷/۹۶٪	۱۰/۴۸٪	۱۲/۸۵٪	۳/۴۹٪	۱/۹۱٪	۱۲/۳۳٪	۱۰/۸۵٪	۹/۷۴٪	۱۰/۹۵٪
اصفهان	۵/۹۵٪	۰/۴۲٪	۱۱/۳۰٪	۱۰/۲۰٪	۱۸/۳۹٪	۱۰/۴۹٪	۲/۵۹٪	۴/۸۵٪	۱۵/۹۱٪	۲/۲۰٪	۶/۷۰٪	۱۱/۰۰٪
البرز	۴/۲۷٪	۰/۳۹٪	۱۱/۳۹٪	۸/۱۶٪	۱۷/۷۱٪	۱۲/۵۰٪	۲/۲۲٪	۳/۹۷٪	۱۴/۲۲٪	۳/۱۸٪	۷/۵۱٪	۱۴/۴۷٪
ایلام	۹/۵۴٪	۰/۰۱٪	۱۷/۹۰٪	۱۰/۹۱٪	۶/۳۴٪	۱۳/۲۵٪	۳/۵۹٪	۲/۳۶٪	۱۲/۹۷٪	۳/۳۶٪	۶/۹۴٪	۱۲/۸۴٪
بوشهر	۷/۳۱٪	۲/۰۵٪	۱۲/۳۸٪	۵/۶۷٪	۹/۷۶٪	۱۳/۶۴٪	۴/۹۹٪	۳/۲۴٪	۱۳/۵۶٪	۵/۱۵٪	۷/۱۸٪	۱۵/۰۷٪
تهران	۴/۲۰٪	۰/۲۶٪	۱۴/۴۴٪	۶/۳۷٪	۱۶/۶۱٪	۱۲/۸۸٪	۲/۷۲٪	۳/۵۲٪	۱۵/۷۱٪	۲/۶۵٪	۵/۸۸٪	۱۴/۷۶٪
چهارمحال و بختیاری	۹/۳۲٪	۰/۴۷٪	۱۱/۵۱٪	۱۰/۸۸٪	۱۴/۶۶٪	۱۶/۵۲٪	۴/۲۷٪	۲/۳۶٪	۱۳/۶۹٪	۲/۳۶٪	۳/۷۲٪	۱۰/۲۴٪
خراسان جنوبی	۹/۵۳٪	۰/۶۲٪	۱۴/۸۳٪	۷/۹۲٪	۹/۰۱٪	۱۷/۷۴٪	۳/۹۴٪	۳/۸۰٪	۱۵/۷۰٪	۲/۶۲٪	۳/۲۲٪	۱۱/۰۷٪
خراسان رضوی	۵/۳۹٪	۰/۳۴٪	۹/۴۶٪	۸/۲۵٪	۱۴/۷۱٪	۱۲/۳۹٪	۲/۶۵٪	۸/۲۲٪	۱۵/۱۰٪	۳/۴۲٪	۶/۷۶٪	۱۳/۳۱٪
خراسان شمالی	۸/۰۵٪	۰/۵۴٪	۱۲/۵۹٪	۷/۹۷٪	۱۰/۴۹٪	۱۷/۸۹٪	۴/۷۱٪	۳/۳۹٪	۱۶/۶۶٪	۳/۶۲٪	۳/۶۲٪	۱۰/۴۷٪
خوزستان	۵/۳۱٪	۱/۱۷٪	۸/۴۲٪	۷/۷۵٪	۱۷/۳۰٪	۱۰/۷۱٪	۱/۵۹٪	۳/۰۰٪	۱۴/۲۴٪	۷/۹۲٪	۱۰/۰۹٪	۱۲/۵۰٪
زنجان	۵/۰۱٪	۱/۹۷٪	۱۴/۳۰٪	۹/۱۵٪	۱۲/۶۶٪	۱۲/۸۷٪	۴/۱۰٪	۴/۴۳٪	۱۵/۰۰٪	۲/۳۹٪	۴/۲۱٪	۱۳/۹۱٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسپان	فراپردازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۸/۱۶%	۰/۰۷%	۱۴/۵۱%	۱۰/۹۵%	۷/۰۱%	۱۴/۱۷%	۳/۲۴%	۴/۱۹%	۱۴/۳۴%	۲/۵۵%	۵/۸۳%	۱۴/۹۸%
سیستان و بلوچستان	۵/۲۸%	۰/۰۳%	۱۱/۳۹%	۱۴/۳۰%	۹/۷۶%	۲۱/۵۹%	۲/۹۳%	۲/۲۴%	۱۶/۳۳%	۲/۲۷%	۳/۵۳%	۱۰/۳۵%
فارس	۶/۸۶%	۱/۰۱%	۹/۹۴%	۷/۴۲%	۱۷/۲۶%	۱۱/۶۱%	۱/۸۴%	۶/۷۶%	۱۳/۷۶%	۲/۳۴%	۹/۳۳%	۱۱/۸۷%
قزوین	۶/۸۳%	۱/۱۲%	۱۱/۸۳%	۸/۸۲%	۱۲/۶۴%	۱۳/۱۷%	۳/۳۹%	۲/۶۵%	۱۵/۱۲%	۴/۲۹%	۶/۹۲%	۱۳/۲۱%
قم	۴/۹۲%	۰/۰۱%	۱۳/۱۲%	۸/۱۴%	۱۵/۸۸%	۱۵/۱۶%	۱/۹۹%	۲/۳۹%	۱۶/۵۹%	۳/۷۳%	۶/۴۹%	۱۱/۵۹%
کردستان	۵/۵۱%	۰/۳۵%	۱۱/۴۸%	۸/۲۱%	۱۳/۵۰%	۲۱/۱۴%	۲/۵۵%	۶/۰۸%	۱۳/۰۹%	۲/۴۱%	۳/۷۲%	۱۱/۹۷%
کرمان	۹/۴۸%	۰/۲۲%	۱۰/۲۷%	۸/۴۷%	۱۸/۰۴%	۱۹/۲۲%	۱/۹۴%	۲/۷۳%	۱۴/۲۷%	۱/۴۰%	۴/۶۱%	۹/۳۵%
کرمانشاه	۵/۰۹%	۰/۱۳%	۹/۵۰%	۸/۷۴%	۱۴/۲۰%	۱۳/۱۳%	۳/۸۶%	۱/۴۱%	۱۴/۸۱%	۲/۶۰%	۷/۹۱%	۱۸/۶۲%
کهگیلویه و بویراحمد	۷/۸۶%	۰/۰۳%	۱۴/۳۱%	۶/۳۸%	۹/۵۱%	۱۹/۳۲%	۳/۱۱%	۲/۳۳%	۱۲/۴۳%	۷/۶۱%	۷/۷۸%	۹/۳۳%
گلستان	۷/۵۳%	۰/۶۰%	۱۰/۳۴%	۱۰/۱۶%	۱۴/۹۶%	۱۲/۷۸%	۷/۷۹%	۴/۹۰%	۱۳/۳۸%	۴/۰۰%	۵/۰۷%	۸/۴۹%
گیلان	۴/۸۷%	۰/۴۸%	۷/۳۲%	۱۰/۴۵%	۲۱/۳۰%	۱۱/۸۷%	۳/۶۹%	۳/۹۴%	۱۳/۵۵%	۳/۴۰%	۷/۴۰%	۱۱/۷۵%
لرستان	۶/۸۷%	۰/۰۱%	۱۰/۸۳%	۷/۸۵%	۱۶/۷۴%	۱۴/۲۸%	۲/۴۶%	۴/۰۴%	۱۴/۴۰%	۳/۲۶%	۶/۶۸%	۱۲/۵۸%
مازندران	۵/۷۰%	۱/۶۲%	۷/۹۸%	۷/۱۵%	۲۱/۰۴%	۱۱/۰۶%	۳/۲۲%	۷/۴۷%	۱۳/۹۷%	۲/۹۶%	۷/۷۰%	۱۰/۱۳%
مرکزی	۷/۶۹%	۰/۱۰%	۱۰/۶۳%	۹/۱۹%	۱۴/۲۴%	۱۵/۹۸%	۲/۹۹%	۵/۷۰%	۱۳/۹۰%	۲/۷۲%	۶/۲۸%	۱۰/۵۸%
هرمزگان	۸/۱۹%	۱/۰۸%	۱۴/۷۱%	۷/۳۷%	۱۰/۹۸%	۱۳/۱۴%	۲/۸۶%	۲/۸۵%	۱۷/۶۱%	۲/۰۱%	۵/۷۰%	۱۳/۵۲%
همدان	۷/۱۵%	۱/۷۰%	۹/۲۱%	۸/۵۸%	۱۳/۶۴%	۱۱/۴۲%	۲/۲۳%	۸/۸۷%	۱۸/۲۰%	۳/۱۹%	۴/۹۸%	۱۰/۸۲%
یزد	۴/۲۴%	۰/۴۴%	۱۱/۵۴%	۸/۹۶%	۱۱/۴۲%	۱۹/۱۳%	۵/۳۷%	۳/۰۳%	۱۴/۶۶%	۲/۴۳%	۵/۱۶%	۱۳/۶۲%

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره اسفند ۱۴۰۰ به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- اسفند ۱۴۰۰

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد

کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۳۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اسفند ماه محاسبه شده است.

^{۳۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت- بهمن و اسفند ۱۴۰۰

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی	
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	بهمن	اسفند
آسان پرداخت پرشین	۷/۱۹٪	۵/۹۴٪	۱/۲۲۷	۱/۲۱۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۰٪	۰/۵۷٪	۱/۰۲۹	۱/۰۴۳
به پرداخت ملت	۱۹/۱۸٪	۱۱/۱۶٪	۱/۷۵۷	۱/۷۱۸
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۶۹٪	۸/۰۹٪	۱/۰۷۷	۱/۰۷۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۱۴٪	۱۶/۰۷٪	۰/۵۴۸	۰/۵۶۹
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۶۷٪	۱۳/۲۵٪	۱/۶۲۲	۱/۵۶۰
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۶۶٪	۲/۹۷٪	۰/۵۵۰	۰/۵۵۹
پرداخت نوین آراین	۲/۲۶٪	۴/۵۹٪	۰/۴۶۵	۰/۴۹۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۸/۱۲٪	۱۴/۶۲٪	۱/۲۵۳	۱/۲۴۰
فراپردازان آروند امید	۱/۱۰٪	۳/۴۸٪	۰/۲۶۴	۰/۳۱۷
فن آوا کارت	۲/۷۱٪	۶/۸۵٪	۰/۳۵۷	۰/۳۹۵
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۸٪	۱۲/۴۱٪	۰/۶۶۵	۰/۷۰۰

در اسفند ماه همانند ماه گذشته شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۰/۰۶۲ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی این شرکت در مقابل کاهش سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار در اسفند ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۰

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهم از کل تعداد ابزار	بهمن	اسفند
آسان پرداخت پرشین	۷/۱۹٪	۶/۳۵٪	۱/۱۴۴	۱/۱۳۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۰٪	۰/۶۱٪	۰/۹۵۶	۰/۹۸۱
به پرداخت ملت	۱۹/۱۸٪	۱۱/۴۴٪	۱/۷۲۳	۱/۶۷۶
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۶۹٪	۹/۱۰٪	۰/۹۴۲	۰/۹۵۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۱۴٪	۱۶/۷۲٪	۰/۵۱۵	۰/۵۴۷
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۶۷٪	۱۴/۲۴٪	۱/۴۹۱	۱/۴۵۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۶۶٪	۳/۱۵٪	۰/۵۰۴	۰/۵۲۷
پرداخت نوین آراین	۲/۲۶٪	۴/۳۸٪	۰/۴۹۹	۰/۵۱۵
تجارت الکترونیک پارس‌بان	۱۸/۱۲٪	۱۳/۳۶٪	۱/۳۶۶	۱/۳۵۶
فراپدازان آروند امید	۱/۱۰٪	۲/۳۴٪	۰/۴۲۵	۰/۴۷۰
فن آوا کارت	۲/۷۱٪	۵/۷۰٪	۰/۴۴۷	۰/۴۷۵
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۸٪	۱۲/۵۹٪	۰/۶۵۳	۰/۶۸۹

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارس‌بان" و "آسان پرداخت پرشین" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۰/۰۴۶ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن کاهش بیشتری نسبت به سهم از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار آن داشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

۴-۳-۴ - شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

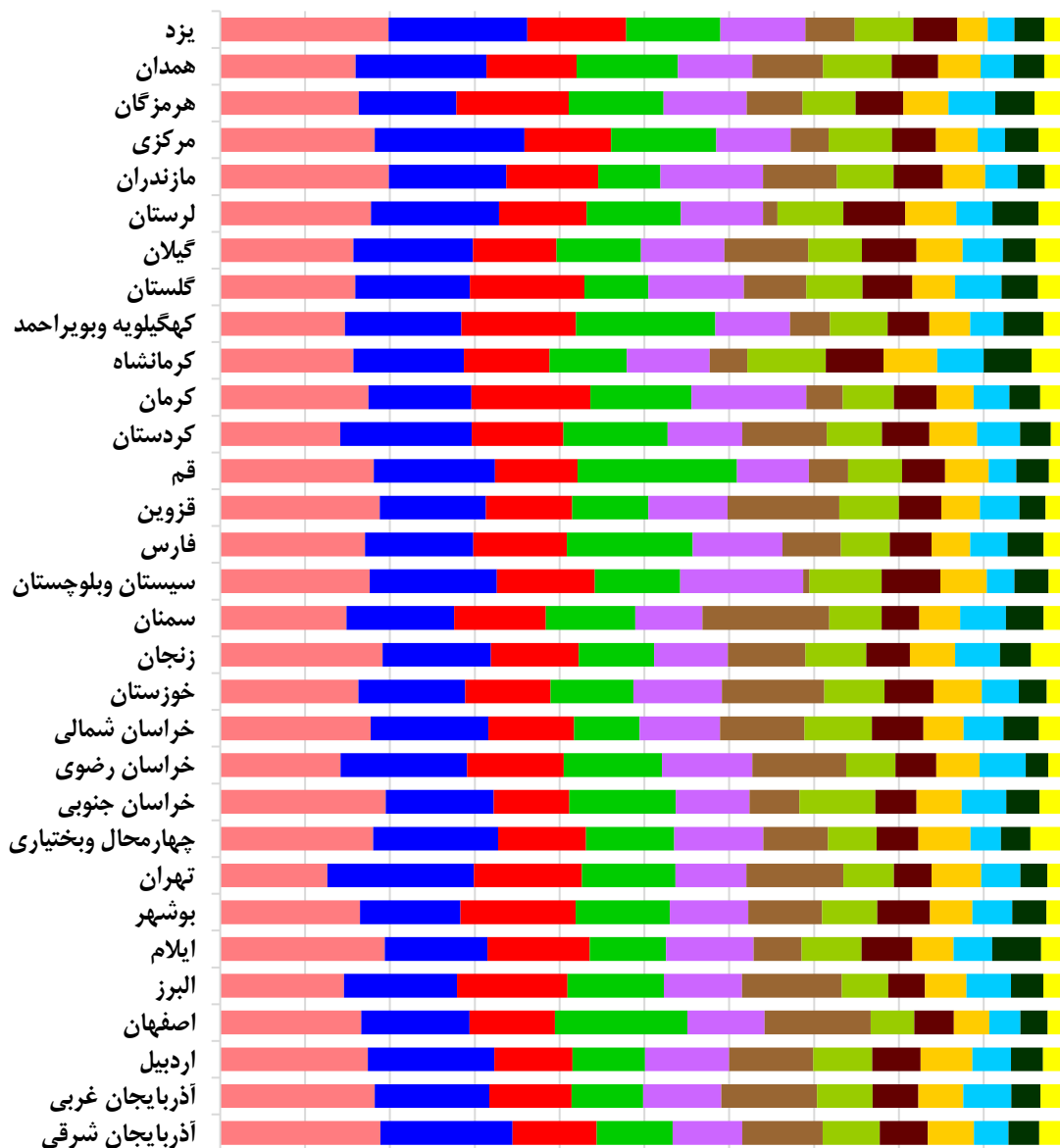
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسین" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۱۷-۴ این شاخص در اسفند ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۰

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فراپدازان آروند امید	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آربین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۷۷۹	۰/۴۱۸	۰/۴۰۰	۱/۱۴۳	۰/۴۶۷	۰/۶۵۲	۱/۷۹۷	۰/۶۲۹	۰/۹۴۷	۲/۱۷۹	۱/۰۹۱	۱/۰۳۲	آذربایجان شرقی
۰/۷۷۰	۰/۴۰۳	۰/۳۹۱	۱/۱۴۳	۰/۶۷۰	۰/۶۳۷	۱/۵۹۳	۰/۶۲۳	۱/۰۸۶	۲/۱۴۸	۱/۳۳۱	۰/۹۹۶	آذربایجان غربی
۰/۷۸۴	۰/۴۲۶	۰/۳۴۱	۱/۰۴۱	۰/۵۱۳	۰/۶۴۲	۱/۶۸۱	۰/۶۸۹	۱/۱۲۰	۱/۹۶۳	۱/۱۲۰	۰/۹۶۲	اردبیل
۰/۵۹۷	۰/۳۶۹	۰/۲۸۷	۱/۱۶۵	۰/۴۲۶	۰/۵۳۷	۱/۴۷۹	۰/۴۸۶	۱/۰۵۵	۱/۹۲۵	۱/۴۴۷	۱/۸۰۹	اصفهان
۰/۶۲۲	۰/۴۳۳	۰/۳۳۹	۱/۴۷۷	۰/۵۹۷	۰/۴۹۰	۱/۵۱۵	۰/۵۵۵	۱/۰۴۶	۱/۶۵۶	۱/۳۳۸	۱/۲۹۱	البرز
۰/۶۶۴	۰/۵۴۲	۰/۳۰۱	۱/۱۲۹	۰/۴۲۵	۰/۵۶۳	۱/۱۳۵	۰/۴۵۴	۰/۹۶۹	۱/۸۱۶	۰/۵۲۷	۰/۸۴۳	ایلام
۰/۶۹۵	۰/۴۳۱	۰/۲۷۷	۱/۴۴۷	۰/۵۰۰	۰/۶۶۲	۱/۲۶۶	۰/۵۳۷	۰/۹۸۴	۱/۷۵۹	۰/۹۳۰	۱/۱۸۷	بوشهر
۰/۶۳۱	۰/۳۳۸	۰/۲۶۲	۱/۳۴۴	۰/۴۸۹	۰/۴۶۶	۱/۸۲۷	۰/۶۱۹	۰/۸۸۳	۱/۳۳۳	۱/۲۰۷	۱/۱۶۶	تهران
۰/۵۶۷	۰/۳۴۳	۰/۴۴۶	۱/۰۲۸	۰/۳۵۷	۰/۴۹۰	۱/۴۶۰	۰/۶۰۸	۱/۰۴۰	۱/۷۸۷	۰/۷۵۸	۱/۰۳۱	چهارمحال و بختیاری
۰/۸۴۶	۰/۳۷۳	۰/۳۲۴	۰/۸۴۶	۰/۴۹۶	۰/۴۶۰	۱/۲۰۶	۰/۵۰۸	۰/۸۲۳	۱/۸۵۰	۰/۵۵۹	۱/۱۸۹	خراسان جنوبی
۰/۶۵۷	۰/۳۰۲	۰/۲۶۹	۱/۲۹۳	۰/۶۱۷	۰/۵۴۶	۱/۶۹۱	۰/۵۸۳	۱/۲۰۸	۱/۶۱۱	۱/۲۵۶	۱/۳۱۶	خراسان رضوی
۰/۸۰۳	۰/۴۲۰	۰/۳۵۵	۱/۰۲۴	۰/۴۷۹	۰/۶۱۵	۱/۴۰۲	۰/۴۷۸	۰/۹۶۰	۱/۷۹۷	۱/۰۰۹	۰/۷۸۲	خراسان شمالی
۰/۸۶۱	۰/۳۹۷	۰/۳۱۳	۱/۲۲۱	۰/۵۲۹	۰/۷۰۱	۱/۵۲۳	۰/۶۸۹	۱/۲۶۶	۱/۹۷۶	۱/۴۶۱	۱/۱۸۱	خوزستان
۰/۷۳۸	۰/۳۷۹	۰/۴۵۳	۱/۰۶۳	۰/۵۴۴	۰/۵۲۹	۱/۳۱۳	۰/۵۴۶	۰/۸۹۵	۱/۹۶۷	۰/۹۳۹	۰/۹۱۴	زنجان
۰/۶۷۱	۰/۴۸۳	۰/۳۱۷	۱/۱۷۴	۰/۵۸۹	۰/۴۸۲	۱/۳۷۸	۰/۵۲۱	۰/۸۵۷	۱/۶۱۵	۱/۶۲۳	۱/۱۴۶	سمنان

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فرپراداران آروند امید	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آراین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۷۳۲	۰/۳۴۵	۰/۲۰۳	۰/۹۹۳	۰/۲۸۲	۰/۵۹۸	۱/۲۹۱	۰/۴۶۹	۱/۲۴۹	۱/۵۱۷	۰/۰۶۴	۰/۸۶۵	سیستان و بلوچستان
۰/۶۴۸	۰/۴۷۶	۰/۳۳۲	۱/۲۳۹	۰/۴۹۴	۰/۵۵۵	۱/۴۳۴	۰/۵۱۴	۱/۱۹۰	۱/۹۲۱	۰/۷۷۵	۱/۶۶۸	فارس
۰/۷۷۱	۰/۳۳۵	۰/۳۰۰	۱/۱۱۶	۰/۵۱۲	۰/۵۴۶	۱/۳۷۰	۰/۴۹۸	۱/۰۲۴	۲/۰۶۳	۱/۴۴۶	۰/۹۸۴	قزوین
۰/۶۴۹	۰/۳۹۲	۰/۲۳۳	۰/۹۸۷	۰/۳۳۰	۰/۵۱۲	۱/۴۵۲	۰/۵۲۴	۰/۸۶۰	۱/۸۴۰	۰/۴۷۱	۱/۹۰۹	قم
۰/۶۵۵	۰/۳۶۶	۰/۲۰۹	۱/۰۸۶	۰/۵۱۲	۰/۵۶۵	۱/۵۶۲	۰/۵۶۶	۰/۸۸۷	۱/۴۲۸	۱/۰۰۳	۱/۲۴۱	کردستان
۰/۵۹۱	۰/۳۵۳	۰/۳۲۹	۱/۳۷۳	۰/۴۱۵	۰/۴۹۳	۱/۱۹۰	۰/۴۳۰	۱/۳۲۹	۱/۷۱۵	۰/۴۲۱	۱/۱۶۹	کرمان
۰/۹۶۹	۰/۵۹۳	۰/۴۵۵	۱/۰۵۸	۰/۵۷۴	۰/۷۱۵	۱/۳۶۵	۰/۶۶۴	۱/۰۲۴	۱/۶۴۷	۰/۴۶۵	۰/۹۵۳	کرمانشاه
۰/۶۶۶	۰/۴۶۴	۰/۲۸۸	۱/۳۲۱	۰/۳۸۲	۰/۴۸۳	۱/۳۴۲	۰/۴۷۲	۰/۸۶۳	۱/۴۴۰	۰/۴۶۰	۱/۶۰۸	کهگیلویه و بویراحمد
۰/۷۱۲	۰/۴۶۱	۰/۳۸۵	۱/۴۴۶	۰/۵۸۴	۰/۶۲۸	۱/۴۴۴	۰/۵۴۱	۱/۲۰۴	۱/۷۰۶	۰/۷۸۸	۰/۸۰۹	گلستان
۰/۷۴۸	۰/۴۵۹	۰/۴۵۶	۱/۱۶۵	۰/۵۵۹	۰/۷۶۰	۱/۶۶۶	۰/۶۴۵	۱/۱۶۰	۱/۸۵۵	۱/۱۶۸	۱/۱۷۶	گیلان
۰/۷۸۴	۰/۵۴۸	۰/۳۵۸	۱/۰۴۱	۰/۴۲۹	۰/۷۳۴	۱/۵۲۳	۰/۶۰۹	۰/۹۸۰	۱/۷۹۴	۰/۱۷۱	۱/۱۲۲	لرستان
۰/۷۷۹	۰/۳۷۲	۰/۳۲۷	۱/۲۶۳	۰/۴۴۵	۰/۶۷۹	۱/۶۱۴	۰/۵۸۰	۱/۴۰۹	۲/۳۱۴	۱/۰۱۱	۰/۸۵۳	مازندران
۰/۷۳۸	۰/۳۸۹	۰/۳۵۱	۱/۰۰۸	۰/۳۱۷	۰/۵۱۳	۱/۷۴۴	۰/۴۸۸	۰/۸۶۸	۱/۸۰۱	۰/۴۴۱	۱/۲۲۸	مرکزی
۰/۶۲۲	۰/۴۵۸	۰/۴۰۱	۱/۳۱۹	۰/۵۵۱	۰/۵۵۸	۱/۱۴۵	۰/۵۳۰	۰/۹۷۹	۱/۶۲۴	۰/۶۵۴	۱/۱۱۱	هرمزگان
۰/۸۷۹	۰/۳۹۰	۰/۳۱۲	۱/۱۵۵	۰/۴۲۶	۰/۵۹۶	۱/۶۷۴	۰/۵۴۰	۰/۹۵۳	۱/۷۳۵	۰/۹۰۵	۱/۲۹۵	همدان
۰/۶۵۸	۰/۳۴۰	۰/۲۶۸	۱/۱۱۰	۰/۲۹۹	۰/۴۹۳	۱/۵۵۹	۰/۳۴۳	۰/۹۵۳	۱/۸۸۹	۰/۵۵۵	۱/۰۵۸	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

- به پرداخت ملت
- پرداخت الکترونیک سامان
- تجارت الکترونیک پارسیان
- آسان پرداخت پرشین
- پرداخت الکترونیک سداد
- الکترونیک کارت دماوند
- کارت اعتباری ایران کیش
- پرداخت الکترونیک سپهر
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- پرداخت نوین آراین
- فن آوا کارت
- فراپردازان آروند امید

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۰

۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

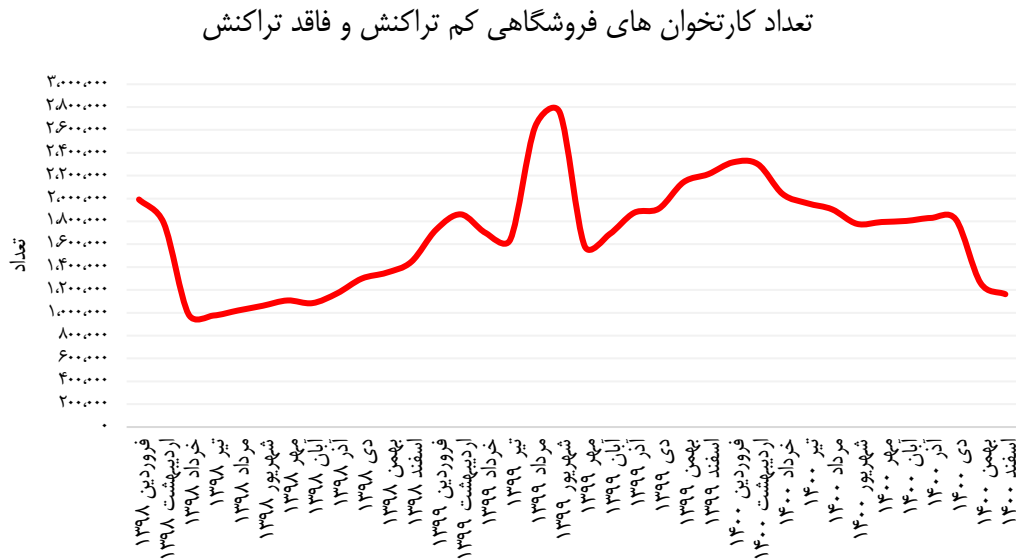
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش‌نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنا بر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی ابتدای سال ۱۳۹۸ تا اسفند ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در اسفند ماه با کاهش ۷/۷۱ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۲/۶۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در بهمن ماه تنها ۰/۸۶ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۴۰۰

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	بهمن	اسفند	
آسان پرداخت پرشین	۷/۲۵%	۷/۲۳%	-۰/۰۳%
الکترونیک کارت دماوند	۷/۸۷%	۷/۷۱%	-۰/۱۶%
به پرداخت ملت	۱۲/۱۵%	۱۱/۴۵%	-۰/۷۰%
پرداخت الکترونیک سداد	۴/۴۰%	۴/۲۹%	-۰/۱۱%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۱۵%	۸/۰۶%	-۰/۰۹%
پرداخت الکترونیک سامان	۶/۷۹%	۷/۱۰%	۰/۳۱%
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۰۲%	۶/۲۴%	۱/۲۱%
پرداخت نوین آراین	۱۸/۳۱%	۱۶/۵۱%	-۱/۸۰%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۹/۲۲%	۱۸/۸۵%	-۰/۳۷%
فراپردازان آروند امید	۴۷/۰۳%	۴۰/۷۷%	-۶/۲۶%
فن آوا کارت	۲۸/۶۱%	۲۷/۱۰%	-۱/۵۱%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۱۱%	۱۱/۱۴%	-۰/۹۶%
مجموع	۱۳/۵۵%	۱۲/۶۹%	-۰/۸۶%

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۶/۲۶ درصد، در شرکت "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. همین شرکت با عددی برابر با ۴۰/۷۷ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۴/۲۹ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی پرداخته می‌شود.
۳۰

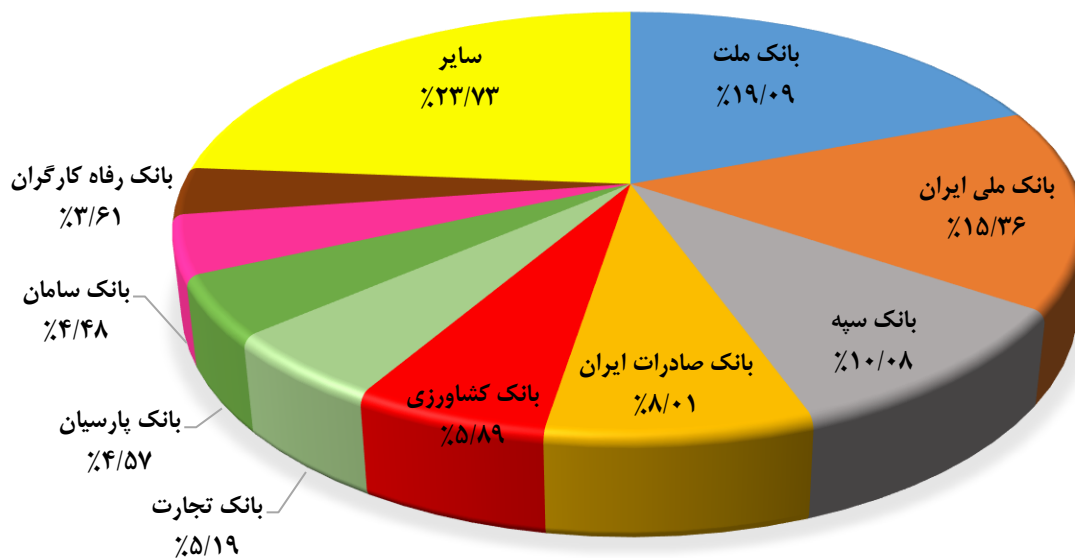
۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت‌ی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.
^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده و بانک‌های صادرکننده و پذیرنده با تعداد ۳۳ بانک در صنعت پرداخت ایفای نقش نموده‌اند.

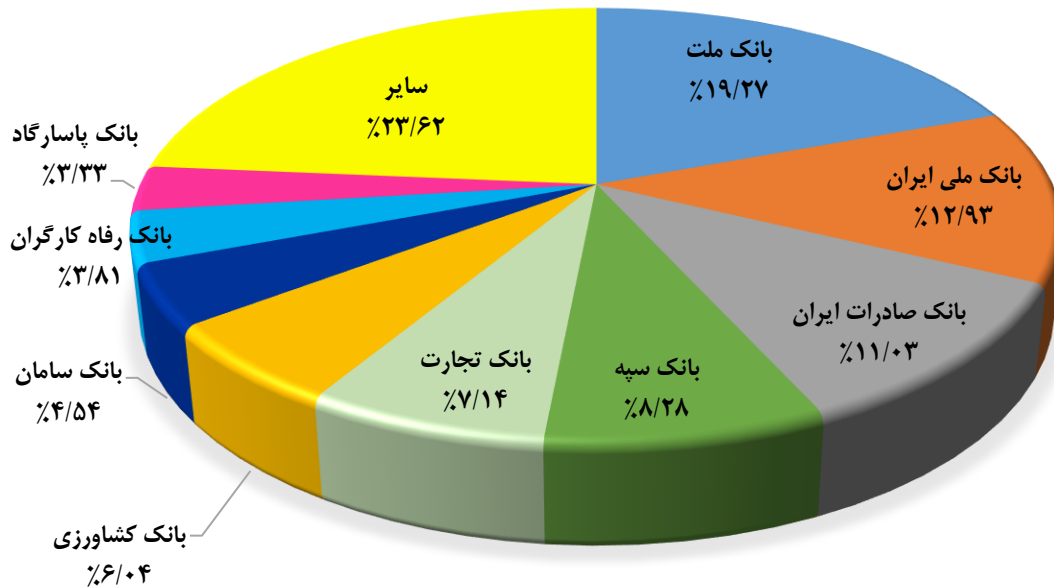
۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ۹ بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۰

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اسفند ماه ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۴۰۰

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۹/۰۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۹/۲۷ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اسفند ماه ۱۴۰۰ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۱٪	۵/۴۷٪	۱۴/۶۳٪	۱/۴۷٪	۱۳/۰۷٪	
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۹٪	۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	
۳	بانک آینده	۱/۸۲٪	۸/۱۸٪	۲۶/۶۴٪	۱/۶۴٪	۲۳/۲۶٪	
۴	بانک پارسیان	۴/۶۶٪	۴/۹۵٪	۱/۲۴٪	۳/۱۱٪	۳/۸۵٪	
۵	بانک پاسارگاد	۳/۴۵٪	۲/۳۵٪	۰/۰۰٪	۳/۱۰٪	۰/۰۰٪	
۶	بانک تجارت	۵/۴۶٪	۱/۷۰٪	۲/۰۹٪	۶/۵۷٪	۲/۵۹٪	
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۶٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۶٪	۰/۰۰٪	
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۲٪	۴/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	
۱۰	بانک دی	۰/۳۴٪	۰/۸۷٪	۰/۰۶٪	۰/۴۰٪	۰/۲۰٪	
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۷۲٪	۱/۴۴٪	۳/۳۲٪	۳/۹۵٪	۳/۳۲٪	
۱۲	بانک سامان	۴/۲۲٪	۱۱/۳۲٪	۲/۰۸٪	۳/۵۸٪	۵/۱۰٪	
۱۳	بانک سپه	۱۰/۷۷٪	۲/۵۴٪	۰/۰۵٪	۹/۲۷٪	۰/۰۴٪	
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	
۱۵	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۸۱٪	۰/۰۰٪	
۱۶	بانک شهر	۰/۹۹٪	۱/۰۵٪	۰/۰۰٪	۱/۴۱٪	۴/۱۴٪	
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۶۳٪	۰/۶۲٪	۰/۰۲٪	۱۱/۶۵٪	۶/۴۷٪	
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۶۳٪	۰/۹۹٪	۳/۱۶٪	۲/۹۸٪	۲/۲۶٪	

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتهخوانی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتهخوانی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۹۸٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۲/۴۶٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۹۳٪	۰/۰۱٪	۰/۲۷٪	۰/۶۰٪	۰/۰۲٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۹۶٪	۸/۳۲٪	۰/۰۳٪	۶/۶۵٪	۱/۵۹٪	۰/۰۸٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۷٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۶۶٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۴۹٪	۱/۲۳٪	۰/۰۰٪	۱/۰۸٪	۳/۷۱٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۳۷٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۱/۲۴٪	۰/۳۰٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۸/۵۵٪	۱۶/۷۰٪	۳۹/۶۶٪	۱۸/۹۰٪	۲۱/۷۶٪	۴۱/۷۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۵/۱۹٪	۲۴/۳۱٪	۶/۹۸٪	۱۳/۷۸٪	۶/۶۰٪	۴/۴۲٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۱۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۱/۹۴٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۴۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتهخوانی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "سامان" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "تجارت" و "آینده"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده				سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۵/۷۶٪	۱۲/۶۳٪	۲۱/۶۲٪	۸۸/۸۶٪	۹/۶۳٪	۱/۵۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۲/۶۲٪	۷/۳۸٪	۰/۰۰٪	۸۷/۶۳٪	۱۲/۳۷٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۵۹/۳۳٪	۱۳/۱۹٪	۲۷/۴۸٪	۵۱/۱۱٪	۴۷/۵۱٪	۱/۳۸٪
۴	بانک پارسیان	۹۴/۲۴٪	۴/۹۶٪	۰/۸۰٪	۸۵/۴۸٪	۱۴/۳۱٪	۰/۲۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۷۳٪	۳/۲۶٪	۰/۰۰٪	۸۱/۹۹٪	۱۸/۰۱٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۷/۳۲٪	۱/۵۰٪	۱/۱۸٪	۸۱/۰۷٪	۱۸/۸۷٪	۰/۰۶٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۲۸٪	۰/۷۲٪	۰/۰۰٪	۹۶/۶۳٪	۳/۳۷٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۱۲٪	۰/۸۸٪	۰/۰۰٪	۹۸/۴۲٪	۱/۵۸٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۳۳/۴۴٪	۶۶/۵۶٪	۰/۰۰٪	۴۶/۸۳٪	۵۳/۱۷٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۸۸/۱۶٪	۱۱/۳۳٪	۰/۵۱٪	۸۳/۴۰٪	۱۶/۵۲٪	۰/۰۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۵/۴۷٪	۱/۸۳٪	۲/۷۰٪	۹۱/۳۹٪	۸/۴۷٪	۰/۱۵٪
۱۲	بانک سامان	۸۷/۰۷٪	۱۱/۵۷٪	۱/۳۶٪	۶۹/۵۵٪	۳۰/۲۶٪	۰/۱۹٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۸۳٪	۱/۱۶٪	۰/۰۱٪	۹۸/۶۵٪	۱/۳۵٪	۰/۰۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۸/۶۹٪	۱/۳۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۸٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۰۹٪	۲/۹۱٪	۰/۰۰٪	۸۱/۰۴٪	۱۸/۹۶٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۵/۰۰٪	۵/۰۰٪	۰/۰۱٪	۷۲/۰۳٪	۲۷/۹۷٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۱٪	۹۳/۱۵٪	۶/۸۵٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۲۸٪	۰/۷۲٪	۰/۰۰٪	۵۴/۳۰٪	۴۵/۷۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۶/۰۵٪	۱/۳۰٪	۲/۶۴٪	۹۹/۱۱٪	۰/۷۴٪	۰/۱۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۴۰٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۷٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۷۳/۵۵٪	۲۶/۲۸٪	۰/۱۷٪	۷۶/۹۸٪	۲۳/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۳/۵۲٪	۶/۴۶٪	۰/۰۱٪	۹۶/۹۲٪	۳/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۸۹٪	۱/۱۰٪	۰/۰۱٪	۹۲/۸۷٪	۷/۱۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۹/۰۳٪	۱۰/۹۷٪	۰/۰۱٪	۶۸/۶۶٪	۳۱/۳۴٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۲۳٪	۰/۷۴٪	۰/۰۳٪	۹۶/۸۷٪	۳/۱۳٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۸۲٪	۹۹/۱۸٪	۰/۰۰٪	۳/۵۷٪	۹۶/۴۳٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۹/۹۱٪	۴/۰۱٪	۶/۰۸٪	۸۶/۴۵٪	۱۳/۱۸٪	۰/۳۶٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده				سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	
		کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۸	بانک ملی ایران	۹۱/۴۳٪	۷/۲۴٪	۱/۳۳٪	۹۳/۹۸٪	۵/۹۶٪	۰/۰۶٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۳٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۶۱٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۹۸/۵۰٪	۱/۵۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اسفند ماه ۱۴۰۰ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "اقتصاد نوین"، "ملت" و "رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ماه ۱۴۰۰ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "خاورمیانه"، "کارآفرین" و "آینده" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.
- این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در اسفند ماه بانک‌های "آینده" و "مشترک ایران-ونزوئلا" در کل به ترتیب ۲/۸۴ و ۰/۰۰۰۰۰۷ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "مشترک ایران و ونزوئلا" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindal-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرfindal-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۵	۳۰	۱۵	۲۱۴
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۱	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۳	۸	۶۷	۲۷	۷۱۰
۴	بانک پارسیان	۵	۲۲	۵	۲۵	۱	۲
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۲	۲	۶	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۳۰	۲	۳	۲	۴
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۵	۲۱	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۴	۱	۲	۳	۱۱
۱۲	بانک سامان	۴	۱۸	۱۱	۱۲۸	۲	۴
۱۳	بانک سپه	۱۱	۱۱۶	۳	۶	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۹	۷۴	۰	۱	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۴	۱۳	۱	۱	۳	۱۰
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳	۹	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۵	۸	۶۹	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۲	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۹	۳۴۴	۱۷	۲۷۹	۴۰	۱,۵۷۳
۲۸	بانک ملی ایران	۱۵	۲۳۱	۲۴	۵۹۱	۷	۴۹
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۳۳	-	۱,۲۳۴	-	۲,۵۷۷

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۴۰۰، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۵۷۷ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۲۳۴ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های

پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۳۳ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- بهمن و اسفند ۱۴۰۰

ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه‌های			HHI
نرخ رشد	اسفند	بهمن	نرخ رشد	اسفند	بهمن	نرخ رشد	اسفند	بهمن	
۴/۷۷٪	۲,۵۷۷	۲,۴۵۹	-۰/۷۵٪	۱,۲۳۴	۱,۲۲۵	-۰/۴۴٪	۹۳۳	۹۳۷	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌تی، درحوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های رشد منفی داشته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۲} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اسفند ماه ۱۴۰۰، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۳۹,۰۲۷,۵۲۱ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۰,۸۹۵,۰۴۳ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۱۵ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۵۲,۴۶۷ عدد و سهم ۰/۴۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کاردتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۳}

Credit card^{۳۴}

Prepaid^{۳۵}

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۰

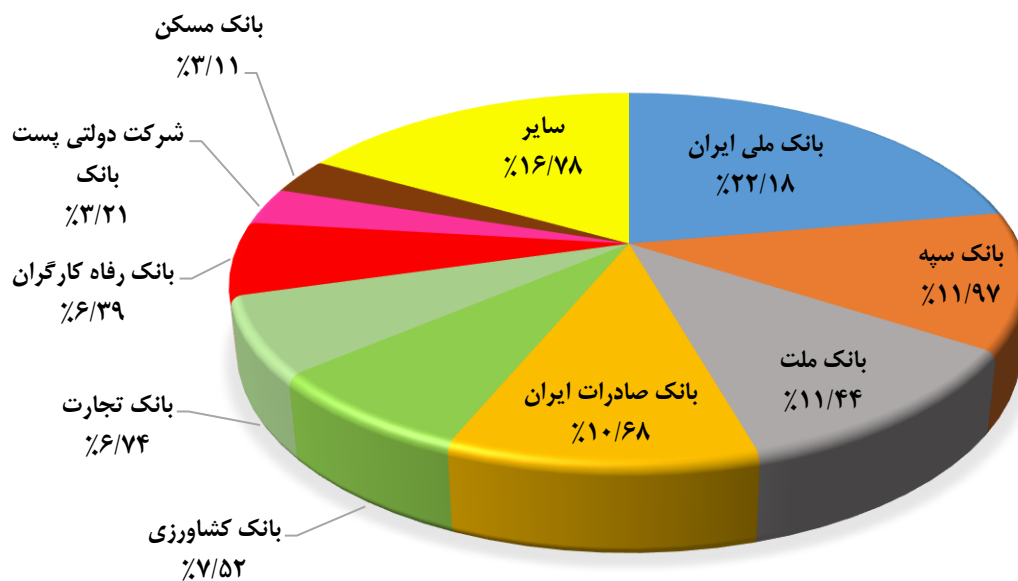
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۱۴۰۰/۱۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶,۳۵۰,۳۴۱	۴۹۱,۷۱۳	۱۱۹,۷۸۳,۰۶۷	۱۲۶,۶۲۵,۰۲۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۵/۰۱٪	۰/۳۹٪	۹۴/۶۰٪	-
۱۴۰۰/۱۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۷,۴۸۰,۰۱۱	۶۵۲,۴۶۷	۱۳۰,۸۹۵,۰۴۳	۱۳۹,۰۲۷,۵۲۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۵/۳۸٪	۰/۴۷٪	۹۴/۱۵٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۱۷/۷۹٪	۳۲/۶۹٪	۹/۲۸٪	۹/۷۹٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه، دارای نرخ رشد مثبت، برابر با ۹/۷۹ درصد بوده است. نرخ رشد در هر سه دسته کارت مثبت بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش

دار

طی اسفند ماه ۱۴۰۰ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ۱۴۰۰

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۴۰۰ بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ۹ بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اسفند ماه سال ۱۴۰۰ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "صادرات ایران" و "شرکت دولتی پست بانک"؛ و بیشترین کارت

برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "پارسیان" و "سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۶٪	۰/۸۴٪	۱/۶۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۱۰٪	۰/۴۴٪	۰/۹۰٪
۳	بانک آینده	۰/۰۳٪	۱/۵۱٪	۲/۰۸٪
۴	بانک پارسیان	۰/۱۴٪	۱/۴۶٪	۹/۷۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۳٪	۱/۹۰٪	۳/۷۱٪
۶	بانک تجارت	۱/۹۶٪	۶/۸۱٪	۵/۹۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۶۰٪	۱/۰۱٪	۰/۸۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۴۶٪	۰/۴۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۶۰٪	۳/۱۳٪
۱۲	بانک سامان	۱/۲۲٪	۱/۲۹٪	۳/۱۶٪
۱۳	بانک سپه	۴/۳۸٪	۱۲/۱۹٪	۸/۷۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۳۸٪
۱۵	بانک سینا	۰/۳۳٪	۰/۶۶٪	۱/۵۴٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۹٪	۱/۴۶٪	۵/۹۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۲/۵۹٪	۱۰/۹۱٪	۷/۵۱٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۴۵٪	۱/۳۶٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۲/۰۱٪	۲/۴۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۶۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۷۵٪	۴/۰۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۰۳٪	۰/۲۵٪	۰/۴۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۱٪	۱/۶۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱/۸۵٪	۱۱/۳۱٪	۱۴/۳۸٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۸	بانک ملی ایران	۸۳/۵۰٪	۲۲/۱۶٪	۱۷/۰۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۱۷٪	۳/۳۴٪	۱/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۷٪	۰/۲۹٪	۰/۲۶٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۳٪	۰/۳۰٪	۰/۸۹٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۲/۱۶ درصد، ۸۳/۵۰ درصد و ۱۷/۰۵ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای اسفند ماه ۱۴۰۰ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۰۸٪	۸۹/۸۳٪	۱۰/۰۸٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۸۹/۴۴٪	۱۰/۵۵٪
۳	بانک آینده	۰/۰۱٪	۹۲/۶۷٪	۷/۳۲٪
۴	بانک پارسیان	۰/۰۴٪	۷۲/۲۴٪	۲۷/۷۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۸۹/۹۴٪	۱۰/۰۶٪
۶	بانک تجارت	۰/۱۴٪	۹۵/۱۳٪	۴/۷۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۲۸٪	۹۵/۲۰٪	۴/۵۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۰/۵۸٪	۹/۴۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۴٪	۹۴/۷۰٪	۴/۷۷٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۲٪	۹۳/۸۵٪	۵/۷۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۳۶٪	۲/۶۴٪
۱۲	بانک سامان	۰/۴۱٪	۸۷/۳۳٪	۱۲/۲۶٪
۱۳	بانک سپه	۰/۱۷٪	۹۵/۸۹٪	۳/۹۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۰/۲۲٪	۹/۷۸٪
۱۵	بانک سینا	۰/۲۱٪	۸۷/۹۶٪	۱۱/۸۳٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۳٪	۸۱/۱۱٪	۱۸/۸۶٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۱۱٪	۹۶/۱۱٪	۳/۷۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۸۵٪	۸۴/۴۷٪	۱۴/۶۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۴/۹۲٪	۵/۰۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۶۲٪	۶/۳۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۷۴/۱۴٪	۲۵/۸۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۰۹٪	۲/۹۱٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۰۵٪	۹۱/۴۰٪	۸/۵۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۰/۹۳٪	۲۹/۰۷٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۲۳٪	۲/۷۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۹/۳۳٪	۴۴/۶۹٪	۴۵/۹۸٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌های بانک
۲۷	بانک ملت	۰/۰۸٪	۹۳/۱۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۷۷٪	۹۴/۱۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۳۲٪	۹۸/۰۱٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۵/۳۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۱٪	۹۵/۱۴٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۴۶٪	۸۵/۱۵٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۰	۰	۱	۱	۲	۳
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۰	۰	۲	۲	۲	۴
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۱	۱	۱۰	۹۶
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۴	۱۴
۶	بانک تجارت	۲	۴	۷	۴۶	۶	۳۵
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۴	۳	۱۰
۱۲	بانک سامان	۱	۱	۱	۲	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۴	۱۹	۱۲	۱۴۹	۹	۷۷
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۰	۱	۰	۲	۲
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۱	۲	۶	۳۵
۱۷	بانک صادرات ایران	۳	۷	۱۱	۱۱۹	۸	۵۶
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۱	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۴	۲	۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۶۰	۴	۱۷
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲	۳	۱۱	۱۲۸	۱۴	۲۰۷
۲۸	بانک ملی ایران	۸۳	۶,۹۷۲	۲۲	۴۹۱	۱۷	۲۹۱
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۵	۳	۱۱	۱	۱
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۱
	شاخص هرفیندال-هیرشمن	-	۷,۰۱۲	-	۱,۰۷۹	-	۸۷۱

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در هیچ یک از انواع کارت‌ها منفی نبوده است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۴۷/۴۰ درصد داشته و همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است. بالاترین سهم اسفند ماه ۱۴۰۰ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "صادرات ایران" و "شرکت دولتی پست بانک" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-بهمن و اسفند ۱۴۰۰

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت	
	بهمن	اسفند	نرخ رشد	بهمن	اسفند	نرخ رشد	بهمن	اسفند
شاخص HHI	۴,۷۵۷	۷,۰۱۲	۴۷/۴۰٪	۹۸۹	۱,۰۷۹	۹/۱۰٪	۷۹۳	۸۷۱
								۹/۸۴٪

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در اسفند ماه در حوزه کارت "برداشت" در کشور با رشد مثبت ۹/۱۰ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد ۹/۸۴ درصدی و در حوزه "کارت اعتباری" با رشد مثبت ۴۷/۴۰ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

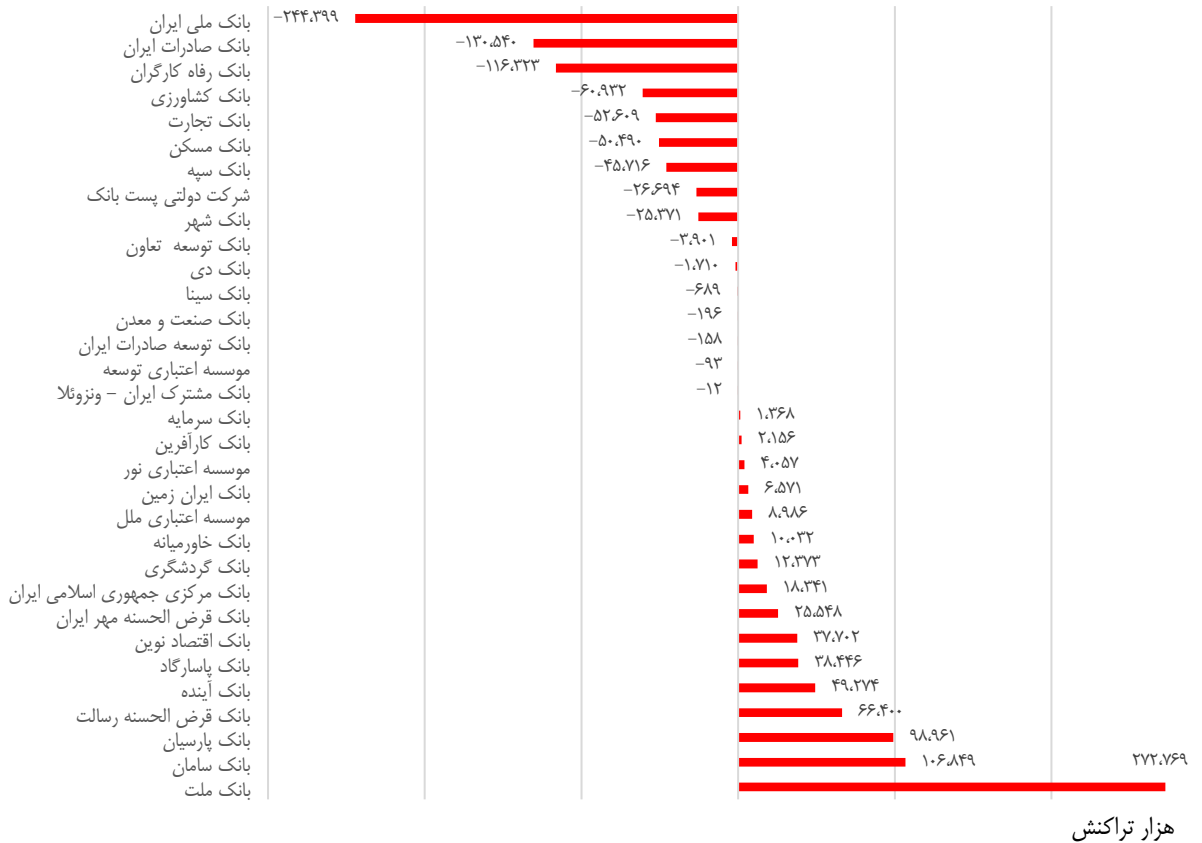
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۴٪	۱/۹۸٪	۱/۱۶٪	۱/۴۵٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۵۹٪	۰/۵۵٪	۰/۶۴٪
۳	بانک آینده	۱/۴۷٪	۲/۸۴٪	۲/۰۵٪	۲/۸۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۸۲٪	۴/۵۷٪	۲/۳۱٪	۳/۲۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۲۳٪	۳/۳۰٪	۲/۵۷٪	۳/۳۳٪
۶	بانک تجارت	۶/۶۵٪	۵/۱۹٪	۶/۳۰٪	۷/۱۴٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۱٪	۰/۸۰٪	۰/۹۳٪	۰/۸۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۰/۳۳٪	۰/۰۴٪	۰/۳۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۰٪	۰/۳۵٪	۰/۴۶٪	۰/۴۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۸۳٪	۳/۶۱٪	۵/۱۹٪	۳/۸۱٪
۱۲	بانک سامان	۱/۵۲٪	۴/۴۸٪	۲/۰۰٪	۴/۵۴٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۳۴٪	۱۰/۰۸٪	۱۰/۳۷٪	۸/۲۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۰٪	۰/۲۴٪	۰/۲۶٪	۰/۳۱٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۱٪	۰/۷۰٪	۰/۸۸٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۶	بانک شهر	۱/۶۷٪	۰/۹۶٪	۱/۸۹٪	۱/۷۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۶۳٪	۸/۰۱٪	۱۱/۸۸٪	۱۱/۰۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶۵٪	۳/۵۰٪	۲/۲۲٪	۲/۶۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۰۶٪	۲/۷۷٪	۲/۶۸٪	۲/۱۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	۰/۳۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۵۸٪	۵/۸۹٪	۶/۵۸٪	۶/۰۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۶۳٪	۰/۴۴٪	۰/۶۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۵۱٪	۰/۰۱٪	۱/۳۸٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۶۸٪	۱/۲۸٪	۲/۴۵٪	۱/۱۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۵۲٪	۱۹/۰۹٪	۱۵/۲۷٪	۱۹/۲۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۲/۱۴٪	۱۵/۳۶٪	۱۸/۶۹٪	۱۲/۹۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۷۰٪	۱/۹۶٪	۲/۱۳٪	۱/۷۲٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۷٪	۰/۵۲٪	۰/۳۳٪	۰/۴۴٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۵٪	۰/۳۷٪	۰/۳۱٪	۰/۳۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در اسفند ماه ۱۴۰۰ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" تعلق داشته است.

در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

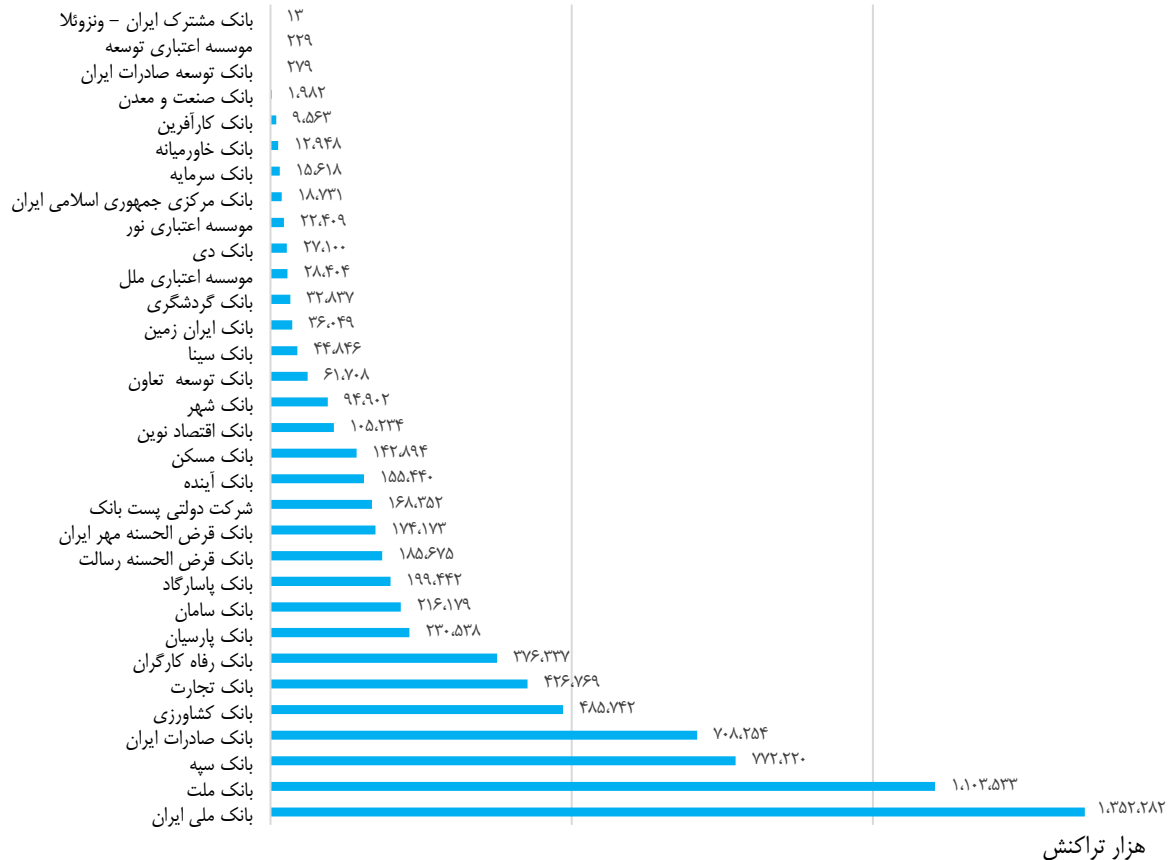

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش

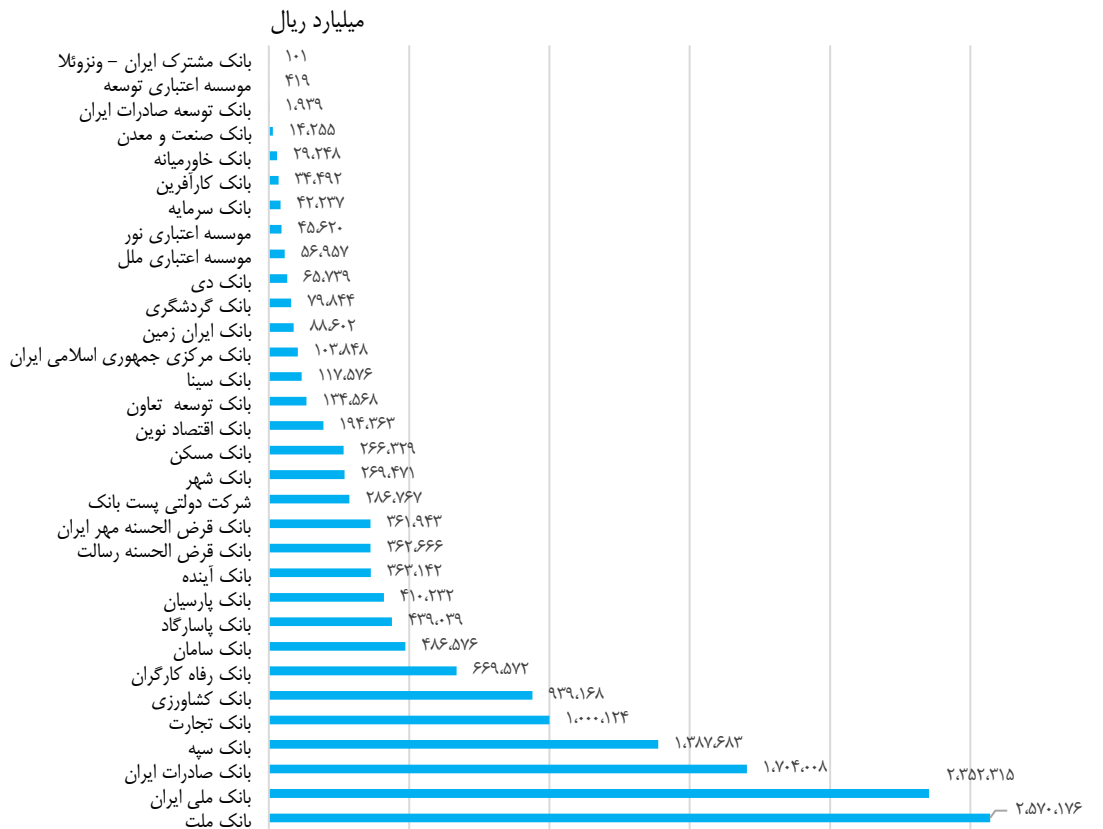
صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "موسسه اعتباری توسعه" و "توسعه صادرات ایران" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

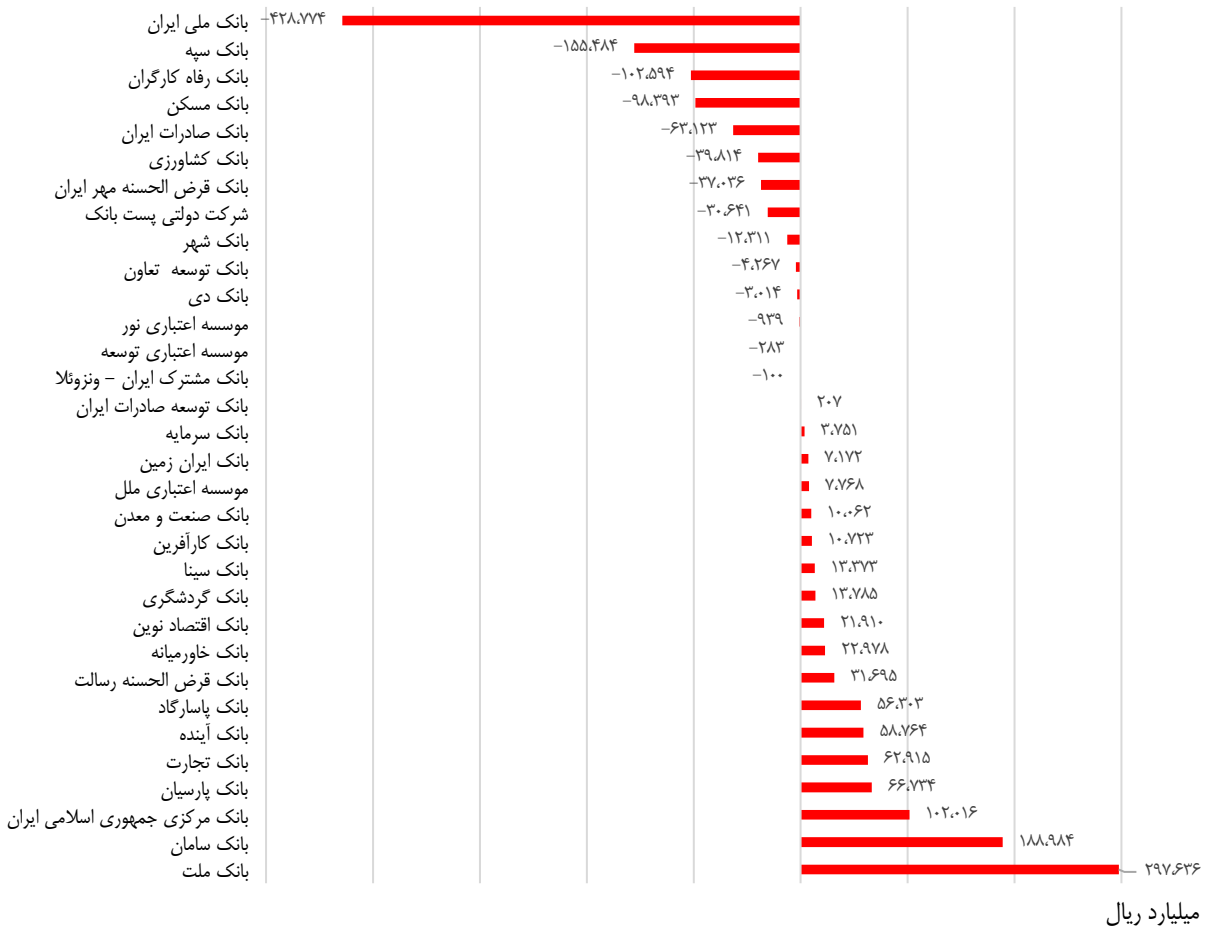
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ۱۴۰۰

۳۶ Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.)

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اسفند ۱۴۰۰ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "رفاه کارگران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "بانک مرکزی" و "پارسیان" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکتهای PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در اسفند ماه ۱۴۰۰، بانکهای

پذیرنده میزان ۸۵ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۱۱ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده کمترین و بانک "موسسه اعتباری توسعه" با مبلغ ۱۷۵ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۱
۲	بانک صنعت و معدن	۱۷
۳	بانک کارآفرین	۵۴
۴	بانک آینده	۶۲
۵	بانک شهر	۶۲
۶	بانک تجارت	۶۴
۷	بانک سینا	۶۴
۸	بانک صادرات ایران	۶۶
۹	بانک سرمایه	۷۱
۱۰	بانک دی	۷۳
۱۱	بانک ملت	۸۰
۱۲	بانک توسعه تعاون	۸۰
۱۳	بانک پاسارگاد	۸۲
۱۴	بانک ایران زمین	۸۳
۱۵	بانک رفاه کارگران	۸۳

نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید	بانک پذیرنده	ردیف
۸۵	بانک اقتصاد نوین	۱۶
۸۵	بانک کشاورزی	۱۷
۹۲	بانک سامان	۱۸
۹۲	بانک گردشگری	۱۹
۹۴	شرکت دولتی پست بانک	۲۰
۹۸	بانک ملی ایران	۲۱
۹۹	بانک مسکن	۲۲
۱۰۱	بانک سپه	۲۳
۱۰۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۴
۱۰۳	بانک خاورمیانه	۲۵
۱۰۸	موسسه اعتباری ملل	۲۶
۱۱۰	موسسه اعتباری نور	۲۷
۱۱۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۸
۱۱۵	بانک پارسیان	۲۹
۱۴۵	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳۰
۱۷۵	موسسه اعتباری توسعه	۳۱
۸۵	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط بانک ("توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه")، ۱۵/۲۷ برابر است. یعنی "موسسه اعتباری توسعه" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۵/۲۷ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد نشان می‌دهد که بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن"، "کارآفرین" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های karti تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای بهمن ماه ۱۴۰۰ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۲ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۴۰۰

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک کارآفرین	۳۶
۲	بانک شهر	۴۵
۳	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۳
۴	بانک ایران زمین	۶۸
۵	بانک گردشگری	۷۳
۶	بانک صنعت و معدن	۸۰
۷	بانک مسکن	۱۰۱
۸	بانک دی	۱۰۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۹	بانک پاسارگاد	۱۱۱
۱۰	بانک سرمایه	۱۱۲
۱۱	بانک خاورمیانه	۱۱۸
۱۲	بانک سامان	۱۲۹
۱۳	بانک پارسیان	۱۳۳
۱۴	بانک توسعه صادرات ایران	۱۳۶
۱۵	بانک صادرات ایران	۱۴۶
۱۶	بانک اقتصاد نوین	۱۶۶
۱۷	موسسه اعتباری نور	۱۶۸
۱۸	موسسه اعتباری توسعه	۱۷۰
۱۹	بانک ملت	۱۷۷
۲۰	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۱
۲۱	بانک تجارت	۱۸۶
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰۴
۲۳	بانک آینده	۲۱۰
۲۴	بانک سینا	۲۱۱
۲۵	بانک سپه	۲۱۲
۲۶	موسسه اعتباری ملل	۲۳۳
۲۷	بانک رفاه کارگران	۲۵۰
۲۸	بانک ملی ایران	۲۵۲
۲۹	بانک توسعه تعاون	۲۷۸
۳۰	بانک کشاورزی	۳۲۵
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۴۷۴
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۸۸

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۸ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در اسفند ۱۴۰۰، بانک "کارآفرین" با ۳۶ ریال و پس از آن بانک‌های "شهر" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" به ترتیب با ۴۵ و ۶۳ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۴۷۴ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۲۵ ریال و بانک "توسعه تعاون" با مبلغ ۲۷۸ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی اسفند ماه ۱۴۰۰ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرفدردت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به دی ۱۴۰۰ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۴۰۰ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های اسفند ماه ۱۴۰۰ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۶۰۵ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۷,۴۴۰ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱۱/۸۴ و ۱۶/۹۵ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در اسفند ماه ۱۴۰۰ با رشد ۴/۵۳- درصدی به نزدیک به ۱۰,۲۳۲ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۹/۵۱ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۶/۵۲ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۳/۹۷ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های اسفند ماه ۱۴۰۰ با ۹۲/۴۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۷/۸۴ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۴۷، هر ابزار پذیرش موبایلی ۲۶۰ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۶۴ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۲ و ۵/۲۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۹۷ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۶۵۵ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۴۸۲ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۵۸/۳۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول اسفند ماه ۱۴۰۰ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۵۳/۹۴ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های اسفند ماه ۱۴۰۰ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، مازندران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۳/۹۵ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی اسفند ماه ۱۴۰۰ در قیاس با بهمن، رشد ۵/۵۱- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۷/۵۱- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه به سبب افزایش ۲/۶۱ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۸/۶۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۰/۱۴ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳۳۸،۱۱۸،۱۶۹ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۱/۷۴ درصد تراکنش‌ها معادل ۱،۰۵۸،۳۱۳،۸۲۶ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۵۲/۶۶ درصد معادل ۱،۷۵۵،۹۰۵،۶۰۲ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۴۷/۷۰ درصدی، ۵۰/۰۷ درصدی، ۱۵/۵۰ درصدی، ۱۰۵/۷۳ درصدی و ۲۰/۴۷ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده اسفند ماه ۱۴۰۰ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه بهمن دارای رشد ۰/۰۱- درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در اسفند ماه ۱۴۰۰، ۹۸/۱۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان

مشابه در بهمن ماه رشد ۰/۷۷- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۷۶- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در اسفند ماه در مولفه‌ی تعدادی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به‌پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم تعدادی و مبلغی با گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۰ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، جایجایی بین سه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "کارت اعتباری ایران کیش" رخ داده است. در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و سهم مبلغی آن به "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در اسفند ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به‌پرداخت ملت" است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ماه جاری در هر دو مولفه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید و شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی این دسته از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "فن آوا کارت" پوشش داده شده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه اسفند شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه همچنان شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "به‌پرداخت ملت" و پس از آن دو با اختلاف، شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسپان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاهی حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. در اسفند ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ بیانگر وجود تمرکز بالا در بازار این سرویس است. عملکرد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف "تجارت الکترونیک پارسپان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در اسفند ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و شرکت "به‌پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز به‌گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسین"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. به غیر از شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و "الکترونیک کارت دماوند" سایر این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسین" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در اسفند ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۲/۶۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در اسفند ماه ۱۴۰۰ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. در بررسی بازار مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک همه‌ی ابزارهای پذیرش همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی نیز بانک "ملت" و در ابزار پذیرش اینترنتی بانک "ملی ایران" بالاترین سهم را دارند. در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در این ماه نسبت به ماه گذشته در حوزه کارتخوان فروشگاهی منفی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۰ نسبت به بهمن ماه رشد مثبت ۹/۷۹ درصدی داشته و نرخ رشد در هر سه دسته کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۰، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی تنها در دسته کارت برداشت رشد مثبت داشته است. در اسفند ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" در طبقه "تمرکز ملایم" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در اسفند ماه ۱۴۰۰ به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "موسسه اعتباری توسعه" و "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "بانک مرکزی" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در اسفند ماه ۱۴۰۰، بانک‌های پذیرنده میزان ۸۵ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۱۱ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و "موسسه اعتباری توسعه" با مبلغ ۱۷۵ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های kartی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۸ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در اسفند ماه ۱۴۰۰، بانک "کارآفرین" با ۳۶ ریال و پس از آن بانک‌های "شهر" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" به ترتیب با ۴۵ و ۶۳ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت kartی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با

مبلغ ۴۷۴ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۲۵ ریال و بانک "توسعه تعاون" با مبلغ ۲۷۸ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

^{۴۲} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۳}Service Type

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۲}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۲}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۲} Internet Payment Gateway

^{۵۳} Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

^{۶۶} Nominal Value

3 The quality of card e-payment services		
Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 91/44	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/26	▲
Shaparak network error	% 0/15	▼
Issuer error	% 18/79	▲
Cardholder Error	% 78/82	▼
Business error	% 0/97	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/19	▼
Shaparak sensed availability	% 99/99	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/008	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -22/04	▲

4 Electronic card payment network market indices in Mar 2022		
Active EFTPOS effectiveness		
The highest effectiveness	Pardakht Electronic Saman	1/718 ▼
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/317 ▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions		
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 1/872 ▲
The lowest ratio	TPardakht Electronic Sadad	% 0/013 ▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS		
The Highest ratio	Sayan card	% 40/77 ▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sephr	% 4/29 ▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)			
The highest market share			
The highest value share of transactions	% 19/84 Beh Pardakht Mellat	▼	% 19/27 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions	% 20/86 Pardakht Electronic Saman	▼	% 19/09 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 30/03 Beh Pardakht Mellat	▼	% 21/76 Mellat Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 40/48 Pardakht Electronic Saman	▼	% 41/70 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 18/48 Behpardakht Mellat	▼	% 18/90 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	% 44/05 Asan Pardakht Persian	▲	% 24/31 Bank Melli Iran ▲
Mobile Payment Gateway	% 35/55 Pardakht Electronic Saman	▼	% 39/66 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 20/67 Pardakht Electronic Saman	▼	% 18/55 Bank Mellat ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,560	▲	1,234 ▲
Mobile Payment Gateway	2,902	▲	2,577 ▲
EFTPOS	1,426	▼	933 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 17/05	▲
Credit card	Bank Melli Iran	% 83/50	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 26/16	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 13/92	▼
---	---------	---

The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/64	▼
---	--------	---

Value of transactions as a percentage of GDP	% 109/99	▶
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	3,605,339,984	▲
------------------------	---------------	---

Value of transactions	7,439,510,759 mill IRR	▲
-----------------------	------------------------	---

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Mar compared to Feb)	% 16/95	▲
---	---------	---

Monthly real growth of value of transactions (Mar compared to Feb)	% 15/47	▲
--	---------	---

Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 27/78	▲
--	---------	---

Point-to-point real growth of the value of transactions	% -5/13	▲
---	---------	---

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 4/58	▼
--------------------------	--------	---

Mobile Payment Gateway	% 2/93	▼
------------------------	--------	---

EFTPOS	% 92/49	▲
--------	---------	---

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/35	▼
-----------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 1/65	▲
---------------------------------------	--------	---

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 87/84	▲
------------------------------------	---------	---

Bill payment & purchase mobile charge	% 7/81	▼
---------------------------------------	--------	---

Balance Inquiry	% 5/34	▲
-----------------	--------	---

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,655/12	▼
-------------------------------	----------	---

EFTPOS	1,481/54	▼
--------	----------	---

Mobile Payment Gateway	65/67	▼
------------------------	-------	---

Internet Payment Gateway	107/90	▼
--------------------------	--------	---

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	58/32	▲
-------------------------------	-------	---

EFTPOS	53/94	▲
--------	-------	---

Mobile Payment Gateway	1/71	▼
------------------------	------	---

Internet Payment Gateway	2/67	▲
--------------------------	------	---

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,718,651 Tehran	▼
--	------------------	---

The most change in the number of active EFTPOS terminals	-46,312 Tehran	▲
--	----------------	---

The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/184 Yazd	▼
---	------------	---

The most number of EFTPOS transactions per capita	73/95 Hormozgān	▲
---	-----------------	---

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	552/01	▲
---	--------	---

شرکت مخابرات
شرکت مخابرات الکترونیکی پرداخت کارت ایران

آدرس وب گاه شاپراک:
www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:
Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است

